

Finansira
Evropska unija

Kingdom of the Netherlands

Zaštita medijskih sloboda u Bosni i Hercegovini

Studija praćenja napretka I

Zaštita medijskih sloboda u Bosni i Hercegovini

Studija praćenja napretka I

Autori:

Lamija Kovačević

Mladen Bubonjić

Mediacentar Sarajevo

Impressum

Naziv:

Zaštita medijskih sloboda u Bosni i Hercegovini: Studija praćenja napretka I

Izdavač:

Mediacentar Sarajevo

Adresa:

Koševo 26, 71000 Sarajevo

Autori:

Lamija Kovačević i Mladen Bubonjić

Urednica:

Lejla Gačanica

Recenzentica:

Anida Sokol

Lektura:

Amela Šehović

Dizajn i DTP:

Jasmin Leventa

Godina izdanja:

2026.

ISBN 978-9958-584-53-4

CIP zapis dostupan u COBISS sistemu Nacionalne i univerzitetske biblioteke BiH pod

ID brojem **68451078**

Publikacija je dio projekta "Reforme za integritet medija i slobodu govora" koji finansiraju Evropska unija i Ambasada Kraljevine Nizozemske u BiH, a zajednički provode Mediacentar Sarajevo, organizacija "JaBiHEU" i Vijeće za štampu i online medije u BiH.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Fondacije Mediacentar Sarajevo te ne odražava nužno stavove Evropske unije i Ambasade Kraljevine Nizozemske u BiH.

Sadržaj

1.	Uvod	6
1.1.	O izvještaju	9
2.	Promjene u zakonskim rješenjima	10
2.1.	Primjena izmjena i dopuna Krivičnog zakonika Republike Srpske	11
2.2.	Izmjene i dopune Krivičnog zakonika Federacije Bosne i Hercegovine	14
2.3.	Zakon o slobodnom pristupu informacijama u Brčko distriktu	16
2.4.	Zakoni u oblasti komunikacija i elektronskih medija	18
2.5.	Propisi i pravila Regulatorne agencije za komunikacije	20
2.6.	Zakon o transparentnosti medijskog vlasništva i podsticanju medijskog pluralizma	21
2.7.	Zakon o javnom RTV-sistemu BiH	22
3.	Novi izazovi u oblasti medijskih sloboda	26
3.1.	Zakon o medijima u RS-u	28
3.2.	Zakoni o medijima na kantonalnim nivoima i u Brčko distriktu	29
3.3.	Zakon o Posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija	31
3.4.	Najava formiranja odjeljenja za dezinformacije	32
3.5.	Institucionalni aspekti zaštite novinara	34
3.6.	Pravno uznemiravanje novinara: otkrivanje tajne i "prekršajni" pritisci	38
4.	Usklađivanja medijskog zakonodavstva BiH sa pravnom stečevinom EU	40
4.1.	Usklađenost sa Aktom o digitalnim uslugama (DSA)	41
4.2.	Usklađenost sa Evropskim aktom o slobodi medija (EMFA)	43
4.2.1.	Mjerenje publike i integritet medijskog tržišta	44
4.3.	Usklađenost sa Direktivom protiv SLAPP tužbi	46
4.4.	Usklađenost Zakona o zaštiti ličnih podataka BiH sa GDPR-om	48
5.	Zaključna razmatranja i preporuke	50
	Literatura	54
	O autorima	63

1.

Uvod

Uprkos preporuci¹ Evropske komisije državama članicama da odobre otvaranje pristupnih pregovora s Bosnom i Hercegovinom (BiH) i usvajanju Reformske agende, 2025. godina nije donijela suštinski napredak u zakonodavnim i institucionalnim reformama koje se odnose na slobodu izražavanja i medijske slobode. Ključni izazovi ostali su isti kao i prethodnih godina: spor i nedovoljno transparentan rad na propisima, izostanak političkog i institucionalnog konsenzusa, te fragmentacija nadležnosti koja otežava donošenje i provedbu krovnih rješenja. Posebno se to vidi u dugotrajnom zastoju oko zakona o javnom RTV-sistemu i zakona o elektronskim medijima i komunikacijama.

Istovremeno, evropski regulatorni okvir u digitalnoj sferi se ubrzano mijenja, dok BiH i dalje kasni sa usklađivanjem sa standardima Evropske Unije (EU). Zakonodavni okvir u oblasti medija i digitalnih usluga tek fragmentarno prati reformske tokove, a usklađivanje sa Direktivom o audiovizuelnim medijskim uslugama iz 2018. godine i novim zahtjevima (uključujući Evropski akt o slobodi medija) ostaje nedovoljno. Paralelno s tim, u 2025. godini su se pojavljivale i inicijative koje nose rizik dodatnog sužavanja prostora za slobodu izražavanja, poput najava mjera usmjerenih na “borbu protiv dezinformacija”, posebno u Republici Srpskoj.

Nalazi ove studije potvrđuju ocjene iz Izvještaja Evropske komisije o napretku za 2025. godinu: u oblasti slobode izražavanja i medija nije zabilježen napredak, a BiH je i dalje u ranoj fazi pripremljenosti, uz zabrinjavajuće znakove pogoršanja. To se odražava i kroz ponavljanje istih preporuka iz godine u godinu, od usvajanja zakona o transparentnosti medijskog vlasništva i finalizacije zakona o elektronskim komunikacijama i elektronskim medijima, do stabilizacije javnog RTV-sistema, osiguranja finansijske održivosti i političke nezavisnosti javnih emitera, te jačanja zaštite novinara i medijskih radnika.²

U 2025. godini postali su vidljiviji i efekti kriminalizacije klevete u Republici Srpskoj. Iako u posmatranom periodu nije bilo podignutih optužnica protiv medija ili novinara za krivično djelo klevete, praksa je pokazala konkretne posljedice, uključujući pozivanja novinara u policijske stanice zbog krivičnih prijava podnošenih zbog klevete. Sagovornici ove studije ukazuju na pojačan oprez i elemente autocenzure u radu medija, posebno kod tema od javnog interesa i kritičkog izvještavanja o nosiocima vlasti.

Istovremeno, procesi u vezi s izradom propisa o transparentnosti vlasništva nad medijima i dalje ukazuju na strukturne prepreke. Formiranje radne grupe (krajem 2024) i rad tokom 2025. godine nisu rezultirali jasnim planom i razgraničenjem uloga između nivoa vlasti. Pored toga, 2025. godine stupio je na snagu novi Zakon o zaštiti ličnih podataka, čija je primjena počela u oktobru, i koji sadrži izuzetak za obradu podataka u novinarske svrhe. Međutim, do kraja 2025. nisu donesene podzakonske smjernice koje bi taj izuzetak učinile dovoljno jasnim i predvidivim u praksi, što ostavlja prostor za različita tumačenja i potencijalne pritiske na medije.

1 Evropska komisija, 12 March 2024. Commission proposes to open EU accession negotiations with Bosnia and Herzegovina and updates on progress made by Ukraine and Moldova. [Evropska komisija predlaže otvaranje pristupnih pregovora EU s Bosnom i Hercegovinom te donosi ažurirane informacije o napretku Ukrajine i Moldavije.] https://enlargement.ec.europa.eu/news/commission-proposes-open-eu-accession-negotiations-bosnia-and-herzegovina-and-updates-progress-made-2024-03-12_en

2 Evropska komisija. Bosnia and Herzegovina Report 2025 [Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine iz 2025]. Evropska komisija, 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/bosnia-and-herzegovina-report-2025_en

Kada je riječ o pravu na pristup informacijama, potrebno je unaprijediti zaštitu. Novi državni zakon još nije zaživio onako kako je najavljivano, centralni portal javnih informacija nije uspostavljen, a široko postavljeni izuzeci i duge procedure i dalje otežavaju pristup podacima. U Brčko distriktu novi zakon, nakon reakcija javnosti, uvodi mogućnost žalbe, ali istovremeno ostavlja prostor institucijama da, pozivajući se na diskreciju, ograniče pristup informacijama. U zbiru, zakonodavni okvir za pristup informacijama u BiH i dalje djeluje kao skup neujednačenih propisa, nedovoljno usklađenih međusobno i sa međunarodnim standardima.

U oblasti elektronskih komunikacija i elektronskih medija, rad na donošenju dva najavljena relevantna zakona se i dalje odvija sporo. Radne grupe su formalno aktivne, ali nacrti zakona do kraja 2025. nisu finalizirani. U takvim okolnostima Regulatorna agencija za komunikacije pokušava djelimično odgovoriti na izazove kroz izmjene pravila i podzakonskih akata, ali s ograničenim kadrovskim i finansijskim kapacitetima, što je posebno problematično u trenutku kada EU uvodi nove standarde i obaveze u digitalnom okruženju.

Kriza javnog RTV-sistema se u 2025. godini dodatno produbila. Nije zabilježen pomak u finalizaciji ili usvajanju novog zakona o javnom servisu na državnom nivou, pa reforma ostaje blokirana političkim neslaganjima. Finansijski pritisci i rast dugova dovode sistem do tačke u kojoj se razmatraju krajnje mjere poput gašenja pojedinih predajnika ili prekida emitiranja, što bi ugrozilo dostupnost informacija od javnog značaja i oslabilo medijski pluralizam na nivou cijele zemlje.

Cilj izvještaja je da pruži pregled ključnih zakonodavnih, institucionalnih i političkih kretanja u oblasti medijskih sloboda tokom 2025. godine, analizira njihov uticaj na rad medija i položaj novinara, te identifikira glavne izazove i potencijalne pravce djelovanja.

U institucionalnoj zaštiti novinara vidljivi su određeni pomaci kroz rad kontakt-tačaka (uključujući kontakt-tačku u MUP-u Republike Srpske i kontakte u tužilaštvima i policijskim tijelima), kao i kroz napredak u evidentiranju. Visoko sudske i tužilačke vijeće Bosne i Hercegovine je za 2024. objavilo evidenciju predmeta u tužilaštvima, što omogućava uvid u broj i tok slučajeva u tužilaštvima. Ipak, sistem zaštite ostaje neujednačen i u velikoj mjeri zavisi od prakse i kapaciteta pojedinačnih institucija, dok jedinstven i usklađen sistem evidentiranja na nivou policijskih agencija još nije uspostavljen.

Najznačajniji normativni i politički pomak u 2025. godini predstavlja usvajanje Reformske agende,³ koja blisko veže pitanja temeljnih prava i nazadovanja u slobodi medija (zabilježenog od 2023.) za širi reformski proces u BiH. Agenda otvara prostor za intenzivniji i sveobuhvatniji rad na reformama koje bi pratile tehnološke i regulatorne trendove i EU standarde, ali dinamika će zavisiti od poštivanja preuzetih rokova. Do kraja 2025. ispunjene su početne aktivnosti za dio mjera planiranih za decembar 2025, uključujući intenzivniju promociju sistema kontakt-tačaka i određene pomake u pravcu obaveza koje se odnose na evidentiranje i praćenje prijetnji i nasilja nad novinarima. Istovremeno, mjere koje se tiču javnog RTV-sistema – popunjavanje upravljačkih tijela, rješavanje dugovanja prema BHRT-u i uspostavljanje održivog sistema naplate, nisu do kraja 2025. ostvarene u obimu i dinamici predviđenoj

3 Evropska komisija. ANNEX III – Reform Agenda Bosnia and Herzegovina [Aneks III – Reformska agenda Bosne i Hercegovine]. Evropska komisija, 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/08927cfb-a165-4bba-adf5-f694d8ec123f_en?filename=BiH%203.0%20Reform%20Agenda.PDF

Agendom, iako pojedine sudske odluke o podmirivanju duga BHRT-u predstavljaju pozitivan pomak u tom smjeru.

Konačno, Reformska agenda predviđa i šire mjere do kraja 2027. godine: analizu zakona koji narušavaju slobode izražavanja, okupljanja i udruživanja i uklanjanje restriktivnih rješenja, uključujući brisanje spornih odredaba o kleveti iz krivičnog zakonodavstva u Republici Srpskoj, te usvajanje novog okvira zaštite zviždača na državnom nivou u skladu s pravnom stečevinom EU. Ova studija, oslanjajući se na nalaze iz 2025. i kontinuitet trendova iz prethodnog izvještaja, mapira stanje u ključnim oblastima i ukazuje na tačke na kojima je politička volja i koordinirana provedba presudna da bi reformske obaveze postale stvarni, mjerljivi napredak.

1.1. O izvještaju

Cilj ovog izvještaja je da pruži pregled ključnih zakonodavnih, institucionalnih i političkih kretanja u oblasti medijskih sloboda tokom 2025. godine, analizira njihov uticaj na rad medija i položaj novinara, te identifikira glavne izazove i potencijalne pravce djelovanja. Izvještaj je pripremljen na osnovu primarnih i sekundarnih podataka, kroz analizu postojećih politika u BiH, uz prikupljene podatke koje su dostavile nadležne institucije i kroz deset intervju sa relevantnim sagovornicima, uključujući pravne stručnjake, predstavnike medija i predstavnike institucija.

Izvještaj predstavlja prvu studiju praćenja u okviru trodijelnog serijala izvještaja posvećenih praćenju zakonodavnih i institucionalnih reformi u oblasti slobode izražavanja i slobode medija. Zasniva se na prvom izvještaju “Zaštita medijskih sloboda u Bosni i Hercegovini: Koraci ka evropskoj integraciji”,⁴ objavljenom u januaru 2025. godine, u kojem je dat sveobuhvatan pregled relevantnog zakonodavnog okvira, kao i stepena njegove usklađenosti s međunarodnim standardima i standardima Evropske unije. U odnosu na prvi izvještaj, fokus praćenja napretka je na izmjenama, novim inicijativama i praktičnim efektima zakonodavnih i institucionalnih procesa koji su se odvijali tokom 2025. godine.

U prvom dijelu ovog izvještaja predstavljene su zakonodavne izmjene u prethodnoj godini, s fokusom na krivične zakone i zakone o slobodnom pristupu informacijama. Analizirane su također predložene i provedene mjere na putu ka usvajanju zakona iz oblasti komunikacija i elektronskih medija, pravilnika i odluka Regulatorne agencije za komunikacije, Zakona o transparentnosti vlasništva, te Zakona o javnom RTV-sistemu BiH. Drugi dio izvještaja posvećen je novim izazovima u oblasti medijskih sloboda, koji uključuju regresivne inicijative i mjere, poput donošenja zakona o “stranim agentima” u RS-u, koji je kasnije stavljen van snage, najava o osnivanju odjela za dezinformacije u RS-u, te konkretnih slučajeva pravnog uznemiravanja novinara u BiH. U ovom dijelu analizira se i dinamika donošenja zakona o medijima na različitim nivoima, uključujući proces kreiranja nacrtu Zakona o medijima u Republici Srpskoj, kao i napredak u oblasti institucionalne zaštite novinara. Posljednji dio izvještaja posvećen je analizi usklađenosti medijskog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU, s osvrtom na Akt o digitalnim uslugama, Evropski akt o slobodi medija, Direktivu protiv strateških tužbi usmjerenih protiv javnog djelovanja, te usklađenost Zakona o zaštiti ličnih podataka s Općom uredbom o zaštiti podataka (GDPR).

4 Anida Sokol i Lejla Gačanica. “Zaštita medijskih sloboda u Bosni i Hercegovini: Koraci ka evropskoj integraciji”. Mediacentar Sarajevo, 2025. https://media.ba/sites/default/files/zastita_medijskih_sloboda_u_bih_-_web_pages_1.pdf

2.

Promjene u zakonskim rješenjima

U 2025. godini nije bilo sistemskog pristupa u zakonodavnim inicijativama relevantnim za medijske slobode. Usvojena zakonska rješenja bila su predmet kritika zbog nedostatka transparentnosti procesa, pri čemu su medijska i stručna zajednica uglavnom uključivane tek nakon javnih reakcija na objavljene nacрте, odnosno u kasnim fazama zakonodavnog ciklusa.

Krivičnopravna zaštita novinara nije unaprijeđena,⁵ dok su entitetske intervencije u krivična zakonodavstva otvorile dodatna pitanja pravne sigurnosti novinarskog rada. Pitanje regulacije zaštite ličnih podataka dodatno je unijelo nesigurnost u novinarski rad, kroz krivičnopravne odredbe u Federaciji Bosne i Hercegovine, te kroz primjenu u oblasti slobode pristupa informacijama.

Najavljeni zakoni u oblasti elektronskih medija i komunikacija i dalje nisu dostupni u formi javnih nacрта, čime je uvid u njihov sadržaj ograničen na opće izjave nosilaca procesa, što onemogućava procjenu njihove usklađenosti s pravnom stečevinom EU. Istovremeno, zakon o transparentnosti medijskog vlasništva nije dostupan javnosti u formi nacрта, dok je reforma javnog RTV-sistema ostala blokirana, uz produbljivanje finansijske krize Radiotelevizije Bosne i Hercegovine i nastavak sporova u vezi s raspodjelom RTV-takse, nakon Odluke Ustavnog suda BiH o ovom pitanju.

2.1. Primjena Izmjena i dopuna Krivičnog zakonika Republike Srpske

Uprkos preporukama Evropske komisije i predviđenog roka za uklanjanje odredaba do kraja 2027. godine prema Reformskoj agendi,⁶ kleveta je i dalje normirana kao krivično djelo u Republici Srpskoj (RS).⁷ Kriminalizacija klevete je ocijenjena kao veliki korak unazad u zaštiti medijskih sloboda i slobode izražavanja.

Do kraja 2025. godine podnesene su brojne prijave za krivično djelo klevete u RS-u, te manji broj prijava za krivično djelo iznošenje ličnih i porodičnih prilika protiv različitih lica, uključujući građane i aktere u medijskom polju (novinare, urednike i medije/portale). Prema podacima koje su okružna javna tužilaštva (OT) u RS-u dostavila Mediacentru u decembru 2025. godine, u periodu od stupanja na snagu Izmjena i dopuna Krivičnog zakonika Republike Srpske (KZRS) iz 2023. godine, zaprimljene su ukupno 273 prijave za krivično djelo kleveta (čl. 208.a KZRS-a) i krivično djelo iznošenje ličnih i porodičnih prilika (čl. 208.b KZRS-a). Iako podaci ukazuju na pad ukupnog broja prijava u 2025. godini u odnosu na 2024. godinu, trend nije ujednačen na nivou svih okružnih tužilaštava. Od stupanja na snagu u augustu pa do kraja 2023.

5 Krivični zakoni u Bosni i Hercegovini i dalje ne sadrže posebno normirano krivično djelo "napad na novinare", iako su oba doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine još 2022. godine usvojila zaključke kojima je predviđeno unapređenje krivičnopravne zaštite novinara (Sokol i Gačanica, 2024).

6 U okviru Reformske agende, usvojene krajem 2025. godine, navedeni rok za dekriminalizaciju klevete bio je decembar 2025. godine, Evropska komisija. ANNEX III – Reform Agenda Bosnia and Herzegovina [Aneks III – Reformska agenda Bosne i Hercegovine]. Evropska komisija, 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/08927cfb-a165-4bba-adf5-f694d8ec123f_en?filename=BiH%203.0%20Reform%20Agenda.PDF

7 Krivični zakonik Republike Srpske, <https://www.paragraf.ba/propisi/republika-srpska/krivni-zakon-republike-srpske.html>

273

zaprimiteljne krivične prijave u tužilaštvima od stupanja na snagu Izmjena i dopuna Krivičnog zakonika Republike Srpske kojima je kriminalizirana kleveta.

Od toga,

47

prijava se odnosi na medije i medijske radnike.

godine zabilježene su ukupno 44 prijave,⁸ a u 2024. godini broj je porastao na 138, da bi u 2025. godini iznosio 74 prijave. Podaci pokazuju, naprimjer, da je u Okružnom tužilaštvu u Trebinju zabilježen kontinuiran rast broja prijava u posmatranom trogodišnjem periodu.

Krivične prijave podnesene protiv medija i medijskih radnika predstavljaju značajan udio ukupnog broja prijava u pojedinim tužilaštvima. Prema dostavljenim informacijama o ukupno 273 krivične prijave do decembra 2025. godine, potvrđeno je da se 47 prijava za krivična djela klevete i iznošenja ličnih i porodičnih prilika odnosi na medije i medijske radnike. Iz Okružnog tužilaštva u Istočnom Sarajevu potvrđeno je da je od ukupno 34 prijava za krivično djelo kleveta, čak 16 podneseno protiv "novinara/blogera/urednika".

Dostupni podaci ukazuju na to da su među podnosiocima prijava zastupljeni i javni funkcioneri, političari i nosioci javnih funkcija, iako u većini odgovora tužilaštava broj nije potvrđen. Iz Okružnog tužilaštva u Trebinju se navodi da su od ukupno 26 prijave, "javni funkcioneri, političari ili nosioci javnih funkcija podnijeli (su) 7 prijava protiv novinara, medija ili glavnih i odgovornih urednika". Neujednačeno evidentiranje prema podnosiocima prijava u praksi otežava prepoznavanje obrazaca potencijalno zlonamjernih postupaka i usklađivanje s Direktivom EU o zaštiti od SLAPP postupaka.

8 Broj se odnosi na period primjene od pet mjeseci (august-decembar 2023), koji je značajno kraći u odnosu na kalendarske godine 2024. i 2025.

Tabela 1: Pregled broja prijava za krivično djelo klevete (208a) i krivično djelo iznošenje ličnih i porodičnih prilika (208b), prema informacijama dostavljenim iz okružnih javnih tužilaštava u RS-u

	Broj prijava		Prijave vezane uz medije i/ili medijske radnike
	krivično djelo kleveta (208a)	krivično djelo iznošenje ličnih i porodičnih prilika (208b)	
OT Banja Luka⁹	119 21 (2023) 64 (2024) 34 (2025)	10 6 (2023) 1 (2024) 3 (2025)	7 protiv novinara 4 protiv medija 5 protiv glavnih i odgovornih urednika
OT Bijeljina¹⁰	26 7 (2023) 12 (2024) 7 (2025)	0	6 protiv "medija ili medijskih radnika"
OT Doboj¹¹	52 6 (2023) 32 (2024) 14 (2025)	1 1 (2025)	1 protiv urednika portala i portala 1 protiv vlasnika portala 1 protiv portala i NN autora teksta
OT Istočno Sarajevo¹²	34 8 (2023) 20 (2024) 6 (2025)	0	16 protiv "novinara/blogera/urednika"
OT Prijedor¹³	5 3 (2024) 2 (2025)	1 1 (2024)	0
OT Trebinje¹⁴	23 1 (2023) 10 (2024) 12 (2025)	3 1 (2023) 1 (2024) 1 (2025)	1 protiv glavnog i odgovornog urednika 1 protiv medija 4 protiv glavnih i odgovornih urednika

9 Maja Đaković-Vidović, Rukovodilac odnosa sa javnošću, Okružno javno tužilaštvo Banja Luka, 16. decembar 2025.

10 Milan Malivojević, Službenik za informisanje – potparol, Okružno javno tužilaštvo Bijeljina, informacije za period do 15.12.2023, 16. decembar 2025.

11 Slobodanka Lukić, Službenik za informisanje, Okružno javno tužilaštvo Doboj, informacije za period do 12.12.2025., 12. decembar 2025.

12 Anesa Sarić, Službenik za informisanje – potparol, Okružno javno tužilaštvo Istočno Sarajevo, informacije za period do 30.11.2025., 12. decembar 2025.

13 Okružno javno tužilaštvo Prijedor, 26. decembar 2025.

14 Kosa Zotović, Službenik za informisanje Okružno javno tužilaštvo Trebinje, informacije za period do 30.11.2025, 12. decembar 2025. i 15. januar 2025. (dopuna odgovora)

Iako prema dostupnim informacijama nisu podignute optužnice protiv novinara i medija u 2025. godini, te se većina krivičnih prijava nalazi u radu tužilaštava, pravni stručnjak Aleksandar Jokić navodi da je Zakon kroz procese prijava "dao svoje efekte, iako nije dao presude".¹⁵ I u 2025. godini je nastavljena praksa ispitivanja novinara u policijskim stanicama po krivičnim prijavama, naprimjer u slučaju koji se tiče objave na društvenim mrežama i pokretanju debate o pitanju javnog interesa,¹⁶ koji su novinarska udruženja više puta kritikovala kao vid institucionalnog pritiska na novinare.¹⁷ Praksa Evropskog suda za ljudska prava¹⁸ potvrđuje da već samo pokretanje krivičnih postupaka protiv novinara i bez osuđujuće presude može predstavljati miješanje u slobodu izražavanja zbog zastrašujućeg efekta na novinare.

Iako je Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdio da postojanje krivičnih odredaba o kleveti samo po sebi ne predstavlja povredu slobode izražavanja¹⁹ prema članu 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP),²⁰ takav zaključak ne podrazumijeva široku legitimaciju primjene. Naprotiv, iz sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava proizlazi da krivična kleveta nije nespojiva sa članom 10 EKLJP-a, iako je suprotna slobodi medija, jer Sud primjenjuje izuzetno stroge kriterije proporcionalnosti, te krivične sankcije smatra neprihvatljivim u situacijama u kojima postoje građanskopravne alternative.²¹

Pohvalno je što nema velikog broja optužnica za krivično djelo klevete. Prema dostupnim informacijama do kraja 2025. godine donešena je ukupno jedna presuda protiv optuženog (koji nije novinar) u Banjaluci, koji je proglašen krivim uz izrečenu novčanu kaznu. Pravna sigurnost novinara zavisi od daljeg postupanja tužilaštava i razvoja sudske prakse.

2.2. Izmjene i dopune Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine

Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine²² stupio je na snagu u augustu 2025. godine, sadržeći odredbe koje mogu služiti za zaštitu novinara od digitalnog nasilja. Djelimičnim preuzimanjem Direktive (EU) 2024/1385 o suzbijanju nasilja prema ženama i nasilja u

15 Aleksandar Jokić, advokat, intervju.

16 MCOOnline redakcija, "Urednik portala Drina Media saslušan u policiji, reagovali BH novinari". Media.ba, 18.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/urednik-portala-drina-media-saslusan-u-policiji-reagovali-bh-novinari>

17 MCOOnline redakcija, "Urednica Spin.info saslušana u policijskoj stanici zbog krivične prijave za klevetu", Media.ba, 10.10.2024. Pristupljeno: decembar 2025. <https://media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/urednica-spininfo-saslusana-u-policijskoj-stanici-zbog-krivicne-prijave>

18 European Court of Human Rights. Guide on Article 10 of the European Convention on Human Rights. [Vodič za član 10 EKLJP]. Vijeće Evrope, n.d. https://rm.coe.int/guide-on-article-10-freedom-of-expression-eng/native/1680ad61d6_§51.

19 Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Odluka o ustavnosti i meritumu u predmetu broj U-21-23, 18.1.2024. https://www.ustavnisud.ba/uploads/odluke/_sr/U-21-23-1401076.pdf

20 Evropska konvencija o ljudskim pravima, https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_bos

21 Başak Çalı, "Does the remedy jurisprudence of the European Court of Human Rights do enough for media freedom?" [Da li sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava u pogledu pravnih lijekova pruža dovoljnu zaštitu slobodi medija?] u Andreotti, O. Journalism at Risk [Novinarstvo pod prijetnjom], Vijeće Evrope, 2015.

22 Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, [https://parlamentfbih.gov.ba/v2/userfiles/file/Usvojeni%20materijali_2025/Krivi%C4%87ni_zakon_izmjene_BOS\(1\).pdf](https://parlamentfbih.gov.ba/v2/userfiles/file/Usvojeni%20materijali_2025/Krivi%C4%87ni_zakon_izmjene_BOS(1).pdf)

porodici,²³ Zakon je prepoznao način izvršenja krivičnog djela putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija.²⁴ Kriminalizirano je djelo uhođenja koje se odnosi na zabranu ponovljenog praćenja osobe i nastojanja uspostavljanja neželjenog kontakta “direktno ili preko treće osobe ili putem informaciono-komunikacijske tehnologije”, uz predviđenu kaznu zatvora do jedne godine (čl. 179.a). Također, kriminalizirano je djelo psihičkog nasilja uz predviđenu kaznu zatvora do jedne godine (čl. 181.b). Ove odredbe predstavljaju normativni okvir koji može biti relevantan u slučajevima digitalnog uznemiravanja i prijetnji usmjerenih prema novinarima.

Međutim, procedura donošenja Izmjena i dopuna Zakona ukazala je na manjak transparentnosti²⁵ uključivanja stručne javnosti, te razumijevanja slobode izražavanja i medija. U januaru 2025. mediji i civilno društvo su reagirali na odredbe koje su se nalazile u Prijedlogu Zakona, naročito na sporni član “Neovlašteno objavljivanje i prikazivanje spisa, portreta i snimka” (čl. 193.a), kojim je bila predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine za onoga ko, bez pristanka osobe, objavi ili prikaže sadržaj lične prirode putem bilo kojeg sredstva. Sporni član je povučen u februaru 2025. bez konkretnog objašnjenja.²⁶ Odredba je sadržavala neproporcionalnu zaštitu privatnosti, bez izuzetaka za novinarsko izvještavanje i javni interes – stvarajući pravnu nesigurnost i podstičući autocenzuru u medijskom prostoru.

Zakonom jeste propisano krivično djelo koje se odnosi na zabranu nedozvoljenog korištenja, obrade i objave ličnih podataka. U skladu sa zakonom, “ko grubo kršeći uvjete koji su propisani zakonom ili propisom donesenim na osnovu zakona prikuplja, obrađuje ili koristi osobne podatke fizičkih osoba, kaznit će se kaznom zatvora do jedne godine” (čl. 193). U praksi, odredba može ograničiti istraživački rad novinara, naročito prilikom istraživanja korupcije, kriminala, zloupotrebe položaja, za korištenje ličnih podataka o imovini i porijeklu novca i povezanost sa drugim osobama. Nije precizirano kako će se zakon primjenjivati na novinare i podatke koji se koriste u javnom interesu i u novinarske svrhe.²⁷ Zbog toga je važno kako će tužilaštva i sudovi tumačiti elemente krivičnog djela i u svakom predmetu provoditi balansiranje sa slobodom izražavanja prema standardima člana 10 EKLJP-a (nužnost i proporcionalnost miješanja, te javni interes).

***Procedura
donošenja Izmjena
i dopuna Zakona
ukazala je na manjak
transparentnosti
uključivanja
stručne javnosti,
te razumijevanja
slobode izražavanja i
medija.***

23 Direktiva o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Direktiva (EU) 2024/1385). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385

24 Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine. [https://parlamentfbih.gov.ba/v2/userfiles/file/Usvojeni%20materijali_2025/Krivi%C4%87ni_zakon_izmjene_BOS\(1\).pdf](https://parlamentfbih.gov.ba/v2/userfiles/file/Usvojeni%20materijali_2025/Krivi%C4%87ni_zakon_izmjene_BOS(1).pdf)

25 Iako je Zastupnički dom Parlamenta Federacije BiH još 2022. godine prihvatio nacrt zakona i zadužio predlagača da obavi javnu raspravu te uzme u obzir sve prijedloge, primjedbe i sugestije, krivično djelo opisano spornim članom 193.a) je bilo izostavljeno iz nacrta koji je prošao javnu raspravu, čime je uskraćen uvid javnosti u štetnost odredaba.

26 Selma Fukelj. “Povučen sporni član Krivičnog zakona FBiH”, Media.ba, 8.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/povucen-sporni-clan-krivcnog-zakona-fbih-ali-odredbe-su-i-dalje-nejasne>

27 MCOOnline. “Federalni parlament usvojio izmjene Krivičnog zakona FBiH”. Media.ba, 29.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/federalni-parlament-usvojio-izmjene-krivcnog-zakona-fbih>

2.3. Zakon o slobodnom pristupu informacijama u Brčko distriktu

U Izvještaju o napretku iz 2025. godine Evropska komisija navodi da je Zakon o slobodi pristupa informacijama Bosne i Hercegovine (ZOSPIBiH) potrebno u potpunosti uskladiti sa međunarodnim standardima.²⁸ Pored usklađivanja, potrebno je da institucije ispune sve obaveze već definirane zakonom s obzirom na to da još uvijek nije uspostavljen centralni portal javnih informacija koji bi olakšao pristup informacijama građanima i omogućio veću transparentnost rada javnih institucija na državnom nivou, a u praksi se civilno društvo i mediji još uvijek suočavaju s izazovima u pristupu informacijama.²⁹

Transparency International BiH je upozorio na manjkavosti koje su u suprotnosti s međunarodnim standardima, a posebno na uskraćivanje mogućnosti žalbe na odluku organa od kojih se traže informacije, zbog čega se stvara opasnost nametanja dodatnih troškova za pokretanje sporova.

U oktobru 2025. godine stupio je na snagu Zakon o slobodi pristupa informacijama u Brčko distriktu Bosne i Hercegovine (ZOSPIBD), koji je također potrebno uskladiti s međunarodnim standardima.³⁰ Zakon prepoznaje odredbe o proaktivnoj transparentnosti, u skladu sa ZOSPIBiH, a dorađena verzija je adresirala primjedbe o mogućnostima žalbe koje su bile predstavljene na javnoj raspravi. Iako je kroz kritike, javnu raspravu i doradu zakona umanjen prostor vlasti i institucija da uskrate pristup informacijama od javnog interesa, ZOSPIBD i dalje normira brojne izuzetke u pristupu informacijama, čime Zakon nije u potpunosti usklađen s pravnom stečevinom EU i međunarodnim standardima u usvojenom nacrtu.

Nacrt ZOSPIBD koji je bio usvojen u prvom čitanju privukao je brojne kritike organizacija civilnog društva i medija koje su zahtijevale doradu zakona. Transparency International BiH je upozorio na manjkavosti koje su u suprotnosti s međunarodnim standardima, a posebno na uskraćivanje mogućnosti žalbe na odluku organa od kojih se traže informacije, zbog čega se stvara opasnost nametanja dodatnih troškova za pokretanje sporova.³¹ Udruženje "BH novinari" je uputilo zahtjev za hitno pokretanje javne rasprave,³² koja je održana u junu 2025. godine.

-
- 28 Evropska komisija. "Bosnia and Herzegovina Report 2025 [Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine iz 2025]". Evropska komisija, 2025. Pristupljeno: novembar 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/bosnia-and-herzegovina-report-2025_en
 - 29 Aida Trepanić-Hebib. "Nedosljedna praksa i novi zakon ograničavaju pravo na informacije u BiH". Detektor, 29.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://detektor.ba/2025/09/29/nedosljedna-praksa-i-novi-zakon-ogranicavaju-pravo-na-informacije-u-bih/>
 - 30 Ibid. Evropska komisija. "Bosnia and Herzegovina Report 2025 [Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine iz 2025]". Evropska komisija, 2025. Pristupljeno: novembar 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/bosnia-and-herzegovina-report-2025_en
 - 31 Transparency International BiH. "TIBiH apeluje na Skupštinu Brčko distrikta: Omogućiti javnu raspravu o novom Zakonu o slobodi pristupa informacijama". TIBiH, 3.6.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://ti-bih.org/ti-bih-apeluje-na-skupstinu-brcko-distrikta-omoguciti-javnu-raspravu-o-novom-zakonu-o-slobodi-pristupa-infomracijama>
 - 32 Selma Fukelj. "Još nema informacija o javnoj raspravi o Nacrtu ZOSPI-ja u Brčkom". Media.ba, 28.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/jos-nema-informacija-o-javnoj-raspravi-o-nacrtu-zospi-ja-u-brckom>

Nakon javne rasprave, zakon je usvojen uz amandmane koji su omogućili žalbeni postupak na odluku organa od kojeg se traže informacije.³³ Uveden je sistem u kojem Apelaciona komisija Ureda gradonačelnika odlučuje o žalbama na odluke institucija Distrikta, Pravosudna komisija o odlukama pravosudnih organa, a upravni odbori javnih preduzeća, ustanova i drugih pravnih osoba čiji je osnivač Distrikt odlučuju o žalbama u svojim sistemima. Nadzor nad provedbom zakona povjeren je Upravnoj inspekciji, čime je ojačan institucionalni okvir za zaštitu prava na pristup informacijama. Tokom javne rasprave, predloženo je da Vlada Brčko distrikta razmotri osiguranje direktnog pristupa sudu za podnosiocima žalbe, međutim, usvojeno rješenje predviđa da se u svim slučajevima pokreće upravni spor, te da su politička tijela većinski nadležna za žalbe.

Jedan od pozitivnih elemenata ZOSPIBD jeste to što sadrži odredbe o proaktivnoj transparentnosti (čl. 15) na isti način kako je to normirano u ZOSPIBiH (čl. 14). S tim u vezi, Institucija ombudsmana za ljudska prava BiH je uložila prijedlog za navođenje roka za uspostavljanje Centralnog portala javnih informacija u okviru člana 15 ZOSPIBD. Prijedlog je odbijen uz argument da nije moguće odrediti rok kada će biti stvorene tehničke mogućnosti za organiziranje i vođenje Centralnog portala. Na državnom nivou, predviđeni plan uspostave portala, od 9 mjeseci nakon uvođenja zakona, istekao je u julu 2024. godine.

U okviru Zakona definirani su brojni izuzeci i ograničenja pristupu informacijama javnih institucija, koja su većinski jednaka odredbama ZOSPIBiH. Dodatna diskrecija odlučivanja izuzetaka dopuštena je zbog štete u pogledu interesa tajnosti i državne sigurnosti i međunarodnih odnosa i javnog reda s obzirom na to da se eksplicitno ne zahtijeva formalna klasifikacija takvih dokumenata prema ZOSPIBD u odnosu na ZOSPIBiH. Također, ZOSPIBD ne sadrži opći stav o trajanju određenih ograničenja, koja prema ZOSPIBiH prestaju automatski kada prestanu razlozi zbog kojih su uvedena (čl. 19, 8).

U usvojenom tekstu ZOSPIBD zadržana je propisana obaveza postupanja u skladu s propisima o zaštiti ličnih podataka (član 6, stav 4),³⁴ uprkos upozorenjima da se ovo pravo ne bi trebalo favorizirati u svim slučajevima zahtjeva za pristup informacijama, jer bi takav pristup mogao dovesti do sužavanja obima primjene zakona. Iako je u obrazloženju navedeno da će propisi o slobodi pristupa informacijama i zaštiti ličnih podataka biti primjenjivani komplementarno, nisu otklonjene nejasnoće o primjeni u praksi. Dileme proizlaze iz primjene novog Zakona o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine, koji je stupio na snagu u oktobru 2025. godine, koji ostavlja diskreciju javnim i nadležnim organima da "mogu u javnom interesu otkriti lične podatke iz službenih dokumenata kojima raspolažu" (čl. 53, stav 1).³⁵ U odsustvu jasnih kriterija za primjenu testa javnog interesa, te imajući u vidu da o žalbama odlučuju politička tijela, ovakva kombinacija normativnih rješenja u praksi može djelovati restriktivno i otvoriti prostor za tumačenja koja dovode do neopravdanog uskraćivanja informacija od javnog značaja.

33 Transparency International BiH. "TIBiH o novom Zakonu o slobodi pristupa informacijama Brčko distrikta: Nedopustivo je građanima uskraćivati pravo na žalbu". TIBiH, 21.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. https://ti-bih.org/wp-content/uploads/2025/05/Press-rls_21.05.25_.pdf

34 Nacrt Zakona o slobodi pristupa informacijama u Brčko distriktu, <https://vlada.bdcentral.net/content/DownloadAttachment/?id=1a88d42e-2a1a-48eb-ba07-3acb37d27996&langTag=bs>

35 Zakon o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine, <https://www.paragraf.ba/propisi/bih/novi-zakon-o-zastiti-licnih-podataka.html>

Usklađivanje sa Direktivom o audiovizuelnim medijskim uslugama još uvijek je na čekanju, a dolaze novi propisi s kojima BiH mora uskladiti zakonodavstvo, kao što je Evropski akt o slobodi medija (EMFA), koji je u EU stupio na snagu u augustu 2025. godine.

2.4. Zakoni u oblasti komunikacija i elektronskih medija

Usklađivanje sa Direktivom o audiovizuelnim medijskim uslugama još uvijek je na čekanju, a dolaze novi propisi EU s kojima BiH mora uskladiti zakonodavstvo, kao što je Evropski akt o slobodi medija (EMFA), koji je u EU stupio na snagu u augustu 2025. godine. Tokom 2025. godine nisu usvojeni novi zakoni o elektronskim medijima i elektronskim komunikacijama. Iako je donošenje nacrtu zakona u ovoj oblasti Ministarstvo komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine (Ministarstvo) ocijenilo djelimično završenim u izvještaju objavljenom u martu 2025. godine,³⁶ nacrti zakona nisu bili dostupni javnosti krajem 2025. godine. Transparentnost procesa ostala je ograničena s obzirom na to da su informacije o sadržaju i razvoju zakonskih rješenja bile dostupne javnosti isključivo putem saopćenja ministra.³⁷ U ovom periodu izvještavanja, izostao je konkretan uvid u nacрте zakonskih rješenja, javna rasprava i učešće stručne javnosti.

Radne grupe za izradu Zakona o elektronskim komunikacijama i Zakona o elektronskim medijima nastavile su rad u 2025. godini. Iako su formirane posebne radne grupe usljed razdvajanja dva zakona,³⁸ obje većinski okupljaju iste članove. Članice obje radne grupe, s kojima je obavljen razgovor za potrebe studije u novembru 2025, navode da u u periodu 2024-2025, do obavljanja intervjua, nije bilo sastanaka kada je u pitanju radna grupa za izradu Zakona o elektronskim medijima,³⁹ te da kontinuiran problem predstavlja manjak logističke podrške za održavanje sastanaka, kao i opterećenost pojedinaca koji se nalaze u više radnih grupa.⁴⁰

U kontekstu ograničene dinamike rada, u oktobru 2025. godine najavljeno je da Ministarstvo planira upućivanje Prednacrtu Zakona o elektronskim medijima na javne konsultacije do kraja 2025. godine, ali i da "precizan termin zavisi od upućivanja na javne konsultacije Prednacrtu Zakona o elektronskim komunikacijama, koji je u završnoj fazi izrade".⁴¹ Članica radnih grupa iz Ministarstva je potvrdila pripremljenost teksta Prednacrtu Zakona za slanje u dalju proceduru, ali je nedostajao optimizam da

36 Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine. "Izvještaj o provođenju Srednjoročnog plana rada za 2024. godinu, na osnovu usvojenog Srednjoročnog programa rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za period od 2024. do 2026. godine". n. d. <https://www.mkt.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=94035fa2-1813-4e70-bb7c-6cb63f66ce06&lang=bs>

37 Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, "Forto: Nacrtom Zakona o elektronskim medijima predviđena obaveza javnog impresuma", mkt.gov.ba, 28.10.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.mkt.gov.ba/publication/read/forto-nacrtom-zakona-o-elektronskim-medijima-predvidjena-obaveza-javnog-impresuma?pagelid=48>

38 Radna grupa za izradu jedinstvenog zakona o elektronskim komunikacijama i medijima bila je formirana 2018. godine, međutim, kasnijim razdvajanjem ova dva propisa formirane su odvojene radne grupe za svaki zakon pojedinačno (Sokol i Gačanica, 2025).

39 Azra Maslo, rukovoditeljica Sektora za programske sadržaje i prigovore, i Amela Odobašić, pomoćnica direktora za emitiranje Regulatorne agencije za komunikacije.

40 Milanka Sudžum, šefica Odsjeka za komunikacije, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH, intervju.

41 Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine. "Forto: Nacrtom zakona o elektronskim medijima predviđena obaveza javnog impresuma", 28.10.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.mkt.gov.ba/publication/read/forto-nacrtom-zakona-o-elektronskim-medijima-predvidjena-obaveza-javnog-impresuma?pagelid=48>

će najavljeni rokovi biti poštovani – ukazujući na neizvjesnost u pogledu dinamike daljnjih procedura.⁴² Glavnu prepreku za slanje Zakona u proceduru predstavlja definiranje nadležnosti institucija na državnom nivou (Parlamenta Bosne i Hercegovine, Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Ministarstva komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine). Predviđeno je da nadležnosti budu definirane unutar prioritiziranog Zakona o elektronskim komunikacijama, na koji bi se Zakon o elektronskim medijima trebao pozvati i zatim biti upućen na javne konsultacije.⁴³ Dinamika procedure i dalje je uslovljena nedostatkom političke volje, potvrđujući nalaze osnovne studije.

Putem saopćenja Ministarstva iz oktobra 2025. godine, koje ima isključivo informativni karakter, pružen je uvid u elemente radnog materijala Prednacrt Zakona o elektronskim medijima, koji “postavlja temelje za reguliranje TV i radijskog emitiranja, audiovizuelnih usluga na zahtjev, distributera medijskih usluga i platformi za razmjenu videozapisa”. Najavljeni su normativni iskoraci ka usklađivanju sa Direktivom o audiovizuelnim uslugama kroz listu propisanih zabrana i obaveza. Navodi se propisivanje obaveza provođenja mjera zaštite djece od sadržaja štetnih za njihov razvoj; pristupačnosti medijskih usluga osobama s invaliditetom; promocije evropskih djela,⁴⁴ te liste događaja koje javni emiteri moraju prenositi.⁴⁵ Također, navode se zabrane: sadržaji koji potiču mržnju, nasilje i diskriminaciju, pozivaju na terorizam ili rušenje ustavnog poretka; upotreba podataka prikupljenih radi zaštite maloljetnika u komercijalne svrhe; sadržaji prikrivenih reklama, uz stroža pravila za oglašavanje alkohola, duhana i lijekova. Suštinski, saopćenje potvrđuje propise u glavnim područjima propisanim Direktivom o audiovizuelnim medijskim uslugama.

Prema saopćenju, predviđeno je da Regulatorna agencija za komunikacije (Agencija) propiše mjere i provodi nadzor nad obavezama pružalaca usluga razmjene videozapisa s ciljem zaštite maloljetnika i javnosti od sadržaja koji potiče mržnjom, nasilje ili predstavlja krivično djelo. Također, navodi se da nacrt propisuje “obavezu javnog impressuma”, pri čemu “svaki korisnik dozvole ili odobrenja Agencije mora osigurati jednostavan, direktan i stalan pristup ključnim podacima – nazivu, adresi sjedišta, kontakt informacijama (uključujući e-poštu ili internetsku stranicu) i informaciji da posjeduje dozvolu ili saglasnost”.

Online mediji nisu uključeni u Prednacrt Zakona o elektronskim medijima, a dogovor uređivanja ovog polja nije postignut ni u okviru rada na Zakonu o transparentnom vlasništvu – suprotno ranijoj intenciji Ministarstva.⁴⁶ Članica tri radne grupe, za izradu Zakona o elektronskim medijima, Zakona o elektronskim komunikacijama, te Zakona o transparentnosti vlasništva,

Online mediji nisu uključeni u Zakon o elektronskim medijima, a dogovor uređivanja ovog polja nije postignut ni u okviru rada na Zakonu o transparentnom vlasništvu.

42 Milanka Sudžum, šefica Odsjeka za komunikacije, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH, intervju.

43 Ibid.

44 “Audiovizuelne usluge obavezne su promovirati evropska djela i djela nezavisnih producenata, s posebnim poticanjem bosanskohercegovačke produkcije, čime se jača lokalna kreativna industrija.” Ibid.

45 “Uspostavlja se lista događaja od posebnog značaja koje javni emiteri moraju prenositi, uz pravo drugih stanica na kraću informaciju. Distributeri su dužni besplatno prenositi javne RTV servise (must-carry)”. Ibid.

46 Anida Sokol i Lejla Gačanica. “Zaštita medijskih sloboda u Bosni i Hercegovini: Koraci ka evropskoj integraciji”. Mediacentar Sarajevo, 2025. Pristupljeno: decembar 2025. https://media.ba/sites/default/files/zastita_medijskih_sloboda_u_bih_-_web_pages_1.pdf

navodi da očekuje nastavak iste problematike u vezi s uključivanjem online medija u zakonske tekstove, pri čemu bi se pitanje “prebacivalo” u različite zakone, te navodi da je jedino rješenje koje očekuje “da se uradi sveobuhvatni zakon o medijima”.⁴⁷ Online mediji su još uvijek jedino regulirani kroz Izmjene Izbornog zakona iz 2024. godine, čime je i otvoreno pitanje primjene pravila i nadzora u online prostoru. Iako su uvedene obaveze transparentnosti za online medije (objava podataka o vlasništvu, sjedištu i odgovornom uredniku kao uslov za izbornu izvještavanje), praksa je pokazala slabu provedbu i nejasnoće oko nadležnog organa za nadzor i sankcioniranje, što dodatno potvrđuje parcijalnost i nedorečenost pristupa u zakonskoj regulaciji.⁴⁸

2.5. Propisi i pravila Regulatorne agencije za komunikacije

Agencija je u 2025. godini nastavila proces usklađivanja propisa sa Direktivom o audiovizuelnim medijskim uslugama, navodeći potrebu da pojedine odredbe u postojećim podzakonskim aktima budu “unaprijeđene ili dorađene”.⁴⁹ Konkretno, radi se o Pravilu o audiovizuelnim i medijskim uslugama, Pravilu o medijskim uslugama radija i Pravilu o distribuciji.⁵⁰ U julu 2025. godine proveden je krug javnih konsultacija o tri navedena pravila, a zatim je u decembru 2025. godine proveden dodatni krug javnih konsultacija za Pravilo o distribuciji.⁵¹ Do kraja godine, Vijeće Agencije nije usvojilo i objavilo navedena pravila koja su bila predviđena planom izrade i slanja u procedure usvajanja podzakonskih akata u okviru Godišnjeg plana i programa rada Agencije za 2025. godinu.

Iz Agencije je obrazloženo da potreba za izmjenama potiče iz “obaveze postupanja nosilaca dozvola za televizijsko emitovanje u procesu prelaska sa analogne na digitalnu zemaljsku radiodifuziju, kao i potrebe da se dodatno preciziraju pojedinačne odredbe dijela regulative o medijskim uslugama radija, uvedu nove i ukinu neke od postojećih odredbi”. Najavljeno je također da je predviđeno pojednostavljivanje forme i sadržaja budućih dozvola, te da su predviđene “novine i u pogledu obaveza distributera u preuzimanju programa domaćih komercijalnih i javnih TV emitera, prvenstveno kako bi se obezbijedilo da svaki distributer ubuduće dostigne najmanje 20% audiovizuelnih medijskih usluga iz BiH u svojoj ponudi”.⁵²

Iako pravila nisu javno dostupna, u periodima kada su javne konsultacije završene, dorada pravila u svjetlu potreba procesa digitalizacije ukazuje na to da se pravila EU relativno brzo mogu prenijeti u domaći okvir, ali i mijenjati. Ovaj pristup omogućava operativno djelovanje Agencije i emitera, uz napomenu o važnosti uključivanja odredaba kroz redovne zakonske procedure i pravnu hijerarhiju.

47 Milanka Sudžum, šefica Odsjeka za komunikacije, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH, intervju.

48 Amer Džihana i Anida Sokol. “Lokalni mediji i društvene mreže u izornoj kampanji – Lokalni izbori 2024.godine”. Mediacentar Sarajevo, 2025. https://media.ba/sites/default/files/lokalni_mediji_i_drustvene_mreze_u_izornoj_kampanji_-_web_final.pdf

49 Azra Maslo, rukovoditeljica Sektora za programske sadržaje i prigovore, i Amela Odobašić, pomoćnica direktora za emitiranje Regulatorne agencije za komunikacije.

50 Regulatorna agencija za komunikacije. “Održana 8. redovna sjednica Vijeća Regulatorne agencije za komunikacije”. 31.7.2025. Pristupljeno: novembar 2025. <https://rak.ba/bs-Latn-BA/news/14797>

51 Azra Maslo, rukovoditeljica Sektora za programske sadržaje i prigovore, i Amela Odobašić, pomoćnica direktora za emitiranje Regulatorne agencije za komunikacije, intervju.

52 Regulatorna agencija za komunikacije. “Održana 8. redovna sjednica Vijeća Regulatorne agencije za komunikacije”. RAK, 31.7.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://rak.ba/bs-Latn-BA/news/14797>

Politička i finansijska nezavisnost regulatora ostaje neriješeno pitanje. Preporuke o jačanju nezavisnosti Agencije sistematski se ignoriraju, što dodatno utiče na percepciju političkog uticaja na regulatora i javni RTV-sistem. Pozitivna je najava Ministarstva da predloženi Prednacrt Zakona o elektronskim medijima predviđa normativno učvršćivanje uloge regulatora, kroz uključivanje odredaba o nezavisnosti Agencije, prema kojima ona mora biti pravno odvojena od vlasti te djelovati nepristrasno i transparentno, što, između ostalog, predstavlja i važan korak ka potpunom usklađivanju sa Direktivom (EU) 2018/1808 o audiovizuelnim medijskim uslugama. Međutim, važno je naglasiti da se ove promjene za sada navode isključivo u saopćenjima Ministarstva s obzirom na to da nacrti zakona nisu objavljeni niti upućeni u formalnu zakonodavnu proceduru.

2.6. Zakon o transparentnosti medijskog vlasništva i podsticanju medijskog pluralizma

Do kraja 2025. godine Nacrt Zakona o transparentnosti vlasništva nad medijima nije bio javno dostupan. Članovi radne grupe, formirane 2024. godine, potvrdili su postojanje prepreka u izradi prednacrt, te da je krajem godine pripreman Izvještaj o radu ministru komunikacija i transporta BiH. Pitanje kreiranja javno dostupne baze podataka o vlasništvu nad medijima, odnosno registra, ostaje jedno od ključnih pitanja za jačanje transparentnosti⁵³ i usklađivanje s pravnom stečevinom EU.

Prema dostupnim informacijama, intencija Ministarstva bila je da radna grupa odluči o modelu registra uz konsultacije s entitetskim vlastima, pri čemu bi se kroz Zakon o elektronskim medijima mogao predvidjeti mehanizam saradnje i integrirani registar.⁵⁴ Od stupanja na snagu EMFA-e u EU, naglašene su obaveze za medije da objave informacije o vlasničkoj strukturi i finansiranju.⁵⁵ EMFA predviđa izradu nacionalne baze podataka o vlasništvu, koja može biti povjerena nacionalnim regulatornim ili drugim nadležnim tijelima koja sadržavaju podatke (čl. 2).⁵⁶ Ukoliko se pitanje regulira kroz pristup postojećim registrima, bit će prije svega potrebno unificirati i dopuniti postojeće javne registre u BiH i učiniti ih javnim.

Tokom 2025. godine održano je šest sastanaka radne grupe. Organizacije civilnog društva: JaBiHEU, Vijeće za štampu i Mediacentar Sarajevo pružile su logističku i ekspertsku podršku kroz projekt "Reforme za integritet medija i slobodu govora". Tokom sastanaka radne grupe analiziran je Nacrt Zakona o transparentnosti medijskog vlasništva i zaštiti medijskog pluralizma, koji su predstavnici civilnog društva dostavili 2018. godine, a kojim je predviđeno uređivanje javnosti vlasništva izdavača i kontrole koncentracije medija radi osiguranja pluralizma medija i raznovrsnosti medijskih sadržaja, te osnivanje

53 Iskustvo iz Republike Srpske pokazuje da mjere koje formalno jačaju transparentnost mogu otvoriti nova pitanja političkog uticaja. Iako je registar medija važan kao javno dostupan izvor osnovnih podataka, ideja o posebnom fondu za finansiranje medija u praksi se doživljava i s nepovjerenjem, jer se može tumačiti kao mehanizam za jačanje finansijske podrške medijima bliskim vlasti umjesto kao transparentan instrument podrške javnom interesu.

54 Arman Fazlić. "Izrada medijskih zakona u BiH: Registar medija ključni izazov". Media.ba, 24.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin/izrada-medijskih-zakona-u-bih-registar-medija-kljucni-izazov>

55 U skladu s Aktom o slobodi medija u Evropskoj uniji, potrebno je kreirati uslove za kreiranje jedinstvene baze podataka koja javnosti omogućava uvid u informacije o medijskom vlasništvu. Član 6 nalaže da pružaoci medijskih usluga imaju obavezu omogućiti jednostavan i direktan pristup ažuriranim informacijama o svom nazivu, imenima svih direktnih i indirektnih vlasnika – uključujući i direktno i indirektno vlasništvo države ili javnih tijela, o imenima stvarnih vlasnika i o ukupnom iznosu sredstava za državno oglašavanje dobivenih od javnih tijela ili subjekata trećih zemalja.

56 Evropski akt o slobodi medija, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32024R1083>

fonda za medijski pluralizam. Paralelno, razmatrani su modeli uspostave jedinstvene baze podataka o vlasništvu nad medijima.

Krajem 2025. godine radna grupa je ministru dostavila analizu prepreka u izradi prednacrta. Iako je posebna radna grupa formirana za izradu ovog zakona, predsjedavajuća radne grupe navodi da zakon figurativno ne može biti *lex specialis* s obzirom na to da postoje prepreke koje se tiču nadležnosti, uz navode i o drugim političkim preprekama u slučaju finansiranja fonda za pluralizam.⁵⁷ Dodatno su problematizirani izostanak zakonskog uređenja *online* medija, kao i podjela nadležnosti nad štampanim medijima na entitetskim nivoima. Ukazano je i na to da je formiranje radne grupe uslijedilo prije razjašnjavanja ključnih pitanja nadležnosti, što je otežalo rad na prednacrta.

Iako bi strateški okvir na nivou Vijeća ministara BiH, u smislu državne strategije i akcionog plana za medijsku politiku i usklađivanje sa standardima EU, uz jasnu podjelu nadležnosti, rokove i koordinacioni mehanizam između državnog, entitetskih i kantonalnih nivoa, bio najkoherentnije rješenje, sagovornici u istraživanju⁵⁸ ocjenjuju da trenutno postoji snažan politički otpor prema jačanju nadležnosti na državnom nivou u ovoj oblasti.

U odsustvu medijske strategije i okvirnog zakona o medijima, postoji rizik od dublje fragmentacije zakonodavnih rješenja za medijski sektor.

U odsustvu medijske strategije i okvirnog zakona o medijima, postoji rizik od dublje fragmentacije zakonodavnih rješenja za medijski sektor. Trenutni dvostruki pravni sistem registracije medijskih subjekata predstavlja praktičnu prepreku za kreiranje jedinstvene evidencije, koja bi omogućila pregledan i potpun uvid u medijsko vlasništvo. Međutim, dodatne prepreke mogu nastati iz različitih inicijativa za uređivanje evidencija na nižim nivoima vlasti, za koje je, između ostalog, najavljena namjera uspostave registara medija i uređivanja *online* medija. Primjeri ovih inicijativa navode se u trećem poglavlju.

2.7. Zakon o javnom RTV-sistemu BiH

Stanje u javnom radiotelevizijskom (RTV) sistemu u protekloj godini dodatno se udaljilo od standarda EMFA-e, uz izostanak neophodnih zakonskih reformi, dok finansijski problemi Radiotelevizije Bosne i Hercegovine (BHRT) postaju još izraženiji. Pitanje prikupljanja RTV-takse i dalje nije riješeno, a dug prema Evropskoj radiodifuznoj uniji nastavlja rasti. U 2025. godini donesene su značajne sudske odluke vezane uz sporove o raspodjeli RTV-takse između BHRT-a i Radiotelevizije Republike Srpske (RTRS) i razmatrana su privremena rješenja za finansiranje.

Do kraja 2025. godine nije pripremljen nacrt novog zakona o RTV-sistemu, a od osnivanja radne grupe 2023. godine održana su svega tri sastanka. Tri generalna direktora javnih emitera, kojima je u okviru radne grupe dodijeljen zadatak da postignu dogovor o raspodjeli sredstava prikupljenih RTV-taksom,⁵⁹ nisu postigli konsenzus. Sagovornica iz Ministarstva navodi da formiranje Korporacije kao zajedničke

57 Milanka Sudžum, šefica Odsjeka za komunikacije, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH, intervju. Danijel Kovačević, politički savjetnik, Delegacija Evropske unije u BiH, intervju. Aleksandar Jokić, advokat, intervju.

58 Milanka Sudžum, šefica Odsjeka za komunikacije, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH, intervju.

59 Ibid.

upravljačke strukture za tri javna emitera, u skladu sa Zakonom o javnom RTV-sistemu Bosne i Hercegovine iz 2005. godine, nije predviđeno u aktuelnom prednacrtu, a umjesto Korporacije predviđa se uspostava mrežnih operatera. Pitanje je također ostavljeno na dogovor predstavnicima javnih RTV-servisa.⁶⁰

BHRT se i dalje nalazi u ozbiljnoj krizi, a njegovo stabilno funkcioniranje ostaje ključni prioritet za BiH na putu ka EU.⁶¹ Sagovornici navode da dugoročno rješenje problema RTV- sistema ovisi o političkom dogovoru, a kratkoročni prioritet je osiguravanje sredstava za rad. Politizirana pitanja uključuju četvrti kanal,⁶² uspostavljanje korporacije ili mrežnih operatera i normiranje uloga, te rješavanje dugova između emitera.⁶³ Predstavnica BHRT-a smatra da je neophodno prioritzirati uključjenje stručnjaka u pronalazak rješenja, kao što su lokalni pravnici koji su učestvovali u pripremi Zakona o RTV-sistemu iz 2005. godine.⁶⁴

BHRT se i dalje nalazi u ozbiljnoj krizi, a njegovo stabilno funkcioniranje ostaje ključni prioritet za BiH na putu ka Evropskoj uniji.

Ustavni sud BiH je u martu 2025. godine potvrdio da BHRT-u zakonski pripada dio RTV-takse prikupljene u RS-u, te da nije postojala zakonska osnova za zadržavanje cjelokupnog iznosa takse u prošlosti.⁶⁵ Ocijenjeno je da osporene odluke nisu uspostavile pravičnu ravnotežu između interesa zajednice i potrebe zaštite prava na imovinu. Odlukom Ustavnog suda BiH ukinute su presude Vrhovnog suda Republike Srpske, a predmeti su vraćeni uz propisanu dužnost donošenja novih odluka u skladu s Ustavom. U julu 2025. godine Vrhovni sud RS odlučio je u korist tužbi BHRT-a prema RTRS-u na osnovu duga prikupljenog kroz RTV-taksu. Sud je utvrdio da RTRS nije imao pravo zadržavati prikupljena sredstva, niti uslovljavati isplatu BHRT-u formiranjem Korporacije. Utvrđena je obaveza RTV-servisa da dio prikupljenih sredstava od naplaćene RTV-takse (50%) na svom području, koji pripada drugom RTV-servisu (BHRT), uplati na jedinstveni račun svih RTV-servisa u Bosni i Hercegovini, te da neispunjenje ovih obaveza predstavlja sticanje bez osnova. U decembru 2025. godine Okružni privredni sud u Banjoj Luci donio je prvu presudu u korist BHRT-a, nakon Odluke Ustavnog suda BiH, u vezi s raspodjelom prikupljene RTV-takse za period od 1. septembra do 31. decembra 2023. godine.⁶⁶

60 Ibid.

61 Stabilno funkcioniranje državnog javnog RTV-servisa jedan je od 14 prioriteta iz Mišljenja Evropske komisije iz 2019. godine. Evropska komisija. Commission Opinion on Bosnia and Herzegovina's application for membership of the European Union [Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji]. Evropska komisija, 2019. <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2019-05/20190529-bosnia-and-herzegovina-opinion.pdf>

62 Pitanje uspostave kanala na hrvatskom jeziku unutar RTV-sistema

63 Danijel Kovačević, politički savjetnik, Delegacija Evropske unije u BiH, intervju.

64 Lejla Babović, rukovoditeljica Odjela međunarodnih poslova, BHRT, intervju.

65 Zaključeno je da je prekršeno pravo na imovinu, garantirano Ustavom Bosne i Hercegovine (član II/3.k), zbog toga što način na koji su redovni sudovi primijenili odredbe Zakona o javnom RTV-sistemu (čl. 6, 8, 18. i 23) i odlučivali o pitanjima aktivne i pasivne legitimacije nije bio u skladu s načelom proporcionalnosti.

66 BHRT. "Prva presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci u korist BHRT-a". BHRT, 31. 12. 2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.bhrt.ba/prva-prvostepena-presuda-okru%C5%BEnog-privrednog-suda-u-banja-luci-u-korist-bhrt-a>

Prema odlukama Ustavnog suda BiH i Vrhovnog suda RS-a, RTRS je nezakonito zadržavao dio RTV-takse, a BHRT-u pripada

50%

prikupljenih sredstava, što politički i institucionalni akteri godinama ignoriraju. Zabrinjavajući je i nizak stepen naplate u Federaciji BiH.

Prema odlukama Ustavnog suda BiH⁶⁷ i Vrhovnog suda RS-a,⁶⁸ RTRS je nezakonito zadržavao dio RTV-takse, a BHRT-u pripada 50% prikupljenih sredstava, što politički i institucionalni akteri godinama ignoriraju. Na taj način se ozbiljno narušava finansijska održivost i nezavisnost javnog servisa, što je direktno suprotno standardima EMFA-e o stabilnom i depolitiziranom finansiranju javnih medija i dodatno relativizira koncept javnog servisa kao zajedničkog resursa građana BiH, a ne instrumenta entitetske politike i informacione kontrole.⁶⁹ Prema mišljenju sagovornice, umjesto da se kroz novi zakon o javnom RTV-sistemu uspostavi model koji bi osigurao funkcionalnost zajedničkog sistema, pojedini politički akteri otvoreno zagovaraju rascjepkan model s tri odvojena servisa, što je u suprotnosti s konceptom medijskog pluralizma i domaće informacione autonomije.⁷⁰

Pored problema raspoređivanja naplaćene takse, zabrinjavajući je i nizak stepen naplate u Federaciji BiH, koji je iznosio tek 50,58% u prvoj polovini 2025. godine.⁷¹ Krajem 2025. godine ističe ugovor o naplati na području FBiH, a BHRT je dobila više opomena za isključenje predajnika, što bi imalo posljedice i na komunikaciju državnih institucija i organa.⁷² Primanja i poslovi 780 medijskih radnika su neizvjesni, dok je emitiranje programa ugroženo zbog infrastrukturnih problema.⁷³

Državni budžet za 2026. godinu ne sadrži pomoć za otplatu duga prema Evropskoj radiodifuznoj uniji. Kratkoročna rješenja, poput novca iz projekta digitalizacije koji provodi Ministarstvo, zajedno s novcem koji je dodijelilo Vijeće ministara BiH krajem 2024. godine, ne rješavaju pitanje održivosti javnih servisa i kreiraju rizik pojačanog političkog uticaja na emitere. Sagovornica iz BHRT-a je naglasila da *ad hoc* rješenja za finansiranje unose i nesigurnost u poslovanje, naročito zbog kašnjenja za usvajanje budžeta i nemogućnosti planiranja.⁷⁴

67 Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Odluka o dopustivosti i meritumu u predmetu broj AP-4567, 27. 3. 2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.ustavisud.ba/uploads/odluke/AP-4567-23-1440166.pdf>

68 MCOOnline redakcija. "Vrhovni sud RS: RTRS nezakonito zadržavao sredstva od RTV-takse". Media.ba, 31.7.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/vrhovni-sud-rs-rtrs-nezakonito-zadrzavao-sredstva-od-rtv-takse>

69 Lejla Babović, rukovoditeljica Odjela međunarodnih poslova, BHRT, intervju.

70 Ibid.

71 Najveći otpor plaćanju RTV-takse dolazi iz sredina u kojima su na vlasti stranke iz Hrvatskog narodnog sabora (HNS) i gdje političari javno pozivaju na neplaćanje RTV-takse, čime krše zakon. Slađan Tomić. "Jedna taksa, tri servisa, bezbroj problema: Kako riješiti krizu javnog RTV-sistema u BiH". Media.ba, 17.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-medijska-politika-regulativa/jedna-taksa-tri-servisa-bezbroj-problema-kako-rijesiti-krizu>

72 Lejla Babović, rukovoditeljica Odjela međunarodnih poslova, BHRT, intervju.

73 Maja Popović. "Prokišnjavanje, dugovi, nezadovoljstvo radnika i nebriga političara za BHRT". Media.ba, 24.11.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/prokisnjavanje-dugovi-nezadovoljstvo-radnika-i-nebriga-politicara-za-bhrt>

74 Lejla Babović, rukovoditeljica Odjela međunarodnih poslova, BHRT, intervju.

3.

Novi izazovi u oblasti medijskih sloboda

U posljednjih godinu dana medijske slobode u BiH našle su se pod novim, ozbiljnim udarima. Umjesto da se, kako se godinama najavljuje, krene ka usklađivanju s evropskim standardima i preporukama iz Izvještaja Evropske komisije⁷⁵, politički akteri su inicirali zakonodavne i institucionalne mjere koje su imale restriktivan karakter. Te mjere nisu bile rezultat sistemskog strateškog planiranja medijskog razvoja, nego proizvod političke instrumentalizacije i pokušaja jačanja uticaja nad javnim diskursom, uz istovremeno potiskivanje kritičkih glasova.

U tom kontekstu, umjesto otvaranja prostora za pluralizam i profesionalizaciju medijskog sektora, svjedočili smo njegovom sužavanju, kako kroz formalne propise, tako i kroz pritiske i zastrašivanja. Najavama Zakona o medijima u Republici Srpskoj⁷⁶, usvajanjem zakona o tzv. "stranim agentima"⁷⁷, koji je Ustavni sud BiH stavio van snage, kao i planovima o uspostavljanju tzv. "Odjeljenja za borbu protiv dezinformacija"⁷⁸, pravdajući te poteze "zaštitom interesa zajednice", borbom protiv "stranog uticaja" ili "informacionog rata", jasno se pokazuje trend intervencije vladajućih političkih partija u medijski prostor, s tendencijom gušenja slobode izražavanja.

Uprkos sve izraženijim upozorenjima međunarodnih organizacija, bosanskohercegovačke vlasti sve češće koriste pravne i administrativne mehanizme za marginalizaciju medija koji nisu pod njihovom direktnom ili indirektnom kontrolom. Ovi su trendovi dodatno osnaženi neujednačenim postupanjem institucija: sporim reakcijama tužilaštava, izostankom koordinacije policijskih agencija i nedovoljno transparentnim procesima izrade propisa, a ključni dokumenti poput strategije za borbu protiv dezinformacija⁷⁹ ili novog Zakona o elektronskim medijima još uvijek nisu usvojeni.

Uprkos sve izraženijim upozorenjima međunarodnih organizacija, bosanskohercegovačke vlasti sve češće koriste pravne i administrativne mehanizme za marginalizaciju medija koji nisu pod njihovom direktnom ili indirektnom kontrolom.

75 Evropska komisija. Bosnia and Herzegovina Report 2025 [Izvještaj o napretku Bosne i Hercegovine iz 2025]. Evropska komisija, 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/bosnia-and-herzegovina-report-2025_en

76 Đorđe Vujatović. "Zakon o medijima u RS-u, novi udar na medije". Media.ba, 30.10.2023. Pristupljeno: decembar 2025. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/novi-zakon-o-medijima-u-rs-u-jos-jedan-udar-na-medijske-slobode>

77 MCOOnline Redakcija. "Usvojen 'Zakon o stranim agentima' u RS-u". Media.ba, 28.2.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/usvojen-zakon-o-stranim-agentima-u-rs-u>

78 Gordana Katana. "Novi oblik kontrole nad medijima: Distopija u Republici Srpskoj postaje realnost". Media.ba, 24.9.2025. Pristupljeno: novembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/novi-oblik-kontrole-medija-distopija-u-republici-srpskoj-postaje-realnost>

79 Sveobuhvatan državni dokument javne politike usvojen od nadležnih institucija koji definira ciljeve, nadležnosti, koordinaciju aktera (institucije, regulator, obrazovni sistem, civilno društvo, mediji), mjere (medijska pismenost, institucionalna komunikacija, monitoring, odgovor u krizama), te konkretan akcioni plan sa rokovima i nosiocima. Izvještaj Evropske komisije za 2025. godinu navodi da BiH nema ukupnu procjenu, odnosno politički okvir za hibridne prijetnje, uključujući dezinformacije. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/5d8fc547-f8f8-456f-84e3-b38998acfafe_en?filename=bosnia-and-herzegovina-report-2025.pdf

Zabrinjava i to što se vlasti sve više odlučuju za pravne mehanizme koji uvode krivičnu odgovornost za novinarski rad, kao što je to bio slučaj sa hapšenjem novinarkе Nataše Miljanović Zubac⁸⁰. Time se šalje poruka da javni interes više nije dovoljan razlog za zaštitu novinarskog djelovanja, nego da je iznad svega stavljen zaštita interesa političke moći.

3.1. Zakon o medijima u Republici Srpskoj

U Republici Srpskoj tokom 2025. godine nastavljen je rad na izradi Nacrta Zakona o medijima⁸¹, koji više nije samo politička najava kao u ranijem periodu, nego razrađen prijedlog kojim se uvodi obavezan registar svih medija i mogućnost njihovog kažnjavanja ili zabrane rada⁸². Nacrt predviđa da se medij može sankcionirati ukoliko se ocijeni da njegov sadržaj ugrožava ustavni poredak, moral ili javni interes, pri čemu su ti pojmovi ostavljeni široko i neodređeno definirani, što otvara prostor za selektivno tumačenje. Ovakvo normativno rješenje nadovezuje se na već usvojene restriktivne mjere, uključujući ranije uvođenje krivične klevete u KZRS⁸³ i donošenje zakona o "stranim agentima", tako da se jasno vidi kontinuitet u izgradnji paketa propisa koji vlastima omogućava jaču kontrolu nad medijskim sektorom.

Sagovornici u istraživanju navode da je Nacrt Zakona o medijima u Republici Srpskoj razvijan kao entitetska inicijativa koja se oslanja na rješenja iz Srbije⁸⁴, ali uz ocjenu da proces⁸⁵ nije bio dovoljno

-
- 80 Novinarka RTRS-a i dopisnica iz Trebinja Nataša Miljanović-Zubac privedena je 7. augusta 2025. u Trebinju po nalogu Tužilaštva BiH (nakon pretresa), zbog sumnje na "odavanje tajnih podataka" (član 164(2) KZBiH), a Sud BiH je 20. augusta 2025. odbio prijedlog za mjere zabrane uz obrazloženje da ne postoji osnovana sumnja da je počinila djelo. <https://www.media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/privedena-novinarka-natasa-miljanovic-zubac>
- 81 Iako su zvaničnici najavljivali da bi se nacrt mogao naći u skupštinskoj proceduri, do kraja decembra 2025. Nacrt Zakona o medijima nije evidentiran u rubrici NSRS "Zakoni u proceduri".
- 82 Arman Fazlić. "Izrada medijskih zakona u BiH: Registar medija ključni izazov", Media.ba, 24.9.2025. Pristupljeno: novembar 2025. <https://media.ba/bs/magazin/izrada-medijskih-zakona-u-bih-registar-medija-kljucni-izazov>
- 83 Centar za istraživačko novinarstvo (CIN). "Kleveta krivično djelo u Republici Srpskoj". CIN, 20.7.2023. Pristupljeno: novembar 2025. <https://cin.ba/kleveta-krivicno-djelo-u-republici-srpskoj/>
- 84 Evropska komisija priznaje da Zakon o javnom informisanju i medijima (<https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2023/92/2/reg>) i prateći medijski zakoni formalno približavaju Srbiju standardima EU, posebno u dijelu jačanja nadležnosti Regulatornog tela za elektronske medije (REM), uloge Saveta za štampu i transparentnijeg sufinansiranja medija. Međutim, Evropska komisija naglašava da je u praksi okruženje za rad medija ograničeno, medijski zakoni otvaraju prostor za jači povratak države u vlasništvo nad medijima, zakoni se primjenjuju selektivno, dok REM faktički nije nezavisan, zbog čega zvaničnici EU medijsku sferu stalno navode kao jedno od ključnih polja gdje Srbija mora pokazati stvarne, a ne samo reforme "na papiru". ANEM. "Negativne ocene i zamerke: Šta piše u izveštaju EK o napretku Srbije u delu o medijima". ANEM, 4.11.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://anem.org.rs/sr/strane/negativne-ocene-i-zamerke-sta-pise-u-izvestaju-ek-o-napretku-srbije-u-delu-o-medijima>
- 85 NSRS je u julu 2023. godine zaključkom zadužila Vladu RS-a da u roku od 90 dana pripremi i u skupštinsku proceduru uputi Nacrt Zakona o medijima. U oktobru 2023. radna grupa je održala prvu sjednicu, uz najavu dinamike rada i pripreme "radnog materijala". U izvještajima se navodi širok sastav grupe (akademska zajednica, urednici/novinari, pravnici, udruženje novinara i predstavnici Vlade). Proces je otpočetka vođen selektivno (neki kritički mediji nisu pozvani), radna grupa nije jasno formalizirana odlukom Vlade, a u tom trenutku nije postojala ni radna verzija. Navodilo se da bi tekst tehnički trebao sastavljati Sekretarijat Vlade. Na sjednici NSRS-a u julu 2024. godine ministar pravde Miloš Bukejlović je rekao da je zakon "uveliko u izradi", ali nije precizirao kada će biti upućen u skupštinsku proceduru. U novembru 2024. tadašnji premijer Radovan Višković izjavio je da je zakon u završnoj fazi i da bi se u formi nacrta mogao pojaviti u NSRS-u najkasnije u prvom kvartalu 2025. U januaru 2025. godine mediji izvještavaju da postoji radna verzija zakona na 30 stranica i da bi dokument po najavama mogao u proceduru do sredine godine. Početkom maja 2025. Višković je izjavio da će tokom maja Vlada RS-a utvrditi zakon i da će ići u formi nacrta, nakon čega bi trebala uslijediti široka rasprava, uz nastojanje da zakon bude u primjeni od početka 2026. godine. To su posljednje informacije u vezi s procesom izrade nacrta zakona.

transparentan i stručno utemeljen, niti je jasno pokazao kako će se uvažiti specifična podjela nadležnosti u BiH⁸⁶.

Prema javno dostupnim informacijama i opisima predstavljenim u javnosti,⁸⁷ entitetski tekst zakona je predstavljen kao rješenje koje bi, između ostalog, proširilo obuhvat definicija i na digitalne aktere, uvelo obaveznu evidenciju/registar medija i obaveze identifikacije (impresum), uspostavilo mehanizme nadzora kroz evidenciju i institucionalno postupanje, te predvidjelo sankcije, uključujući novčano kažnjavanje i mogućnost zabrane rada. U istim javnim navodima ističe se i da bi *online* sfera bila obuhvaćena kroz dodatne zahtjeve transparentnosti i odgovornosti sadržaja, kao i da bi postupanje po prijavama moglo biti vezano za široko postavljene standarde (npr. "ugrožavanje ustavnog poretka, morala ili javnog interesa").⁸⁸

U praksi izazov nije nepostojanje posebnog ministarstva "samo za medije", već fragmentiranost nadležnosti između državnog nivoa, entiteta i regulatornih tijela, zbog čega je koordinacija reformi i usklađivanje propisa često sporo i politički osjetljivo. Na državnom nivou, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH ima ključnu ulogu u vođenju procesa izrade zakona iz oblasti elektronskih komunikacija i elektronskih medija, ali transparentnost tog procesa ostaje ograničena. U javnosti se navodi da nacрте pripremaju "radne grupe", međutim, dostupne informacije o formalnom imenovanju, dinamici sastanaka, konsultacijama i verzijama tekstova nisu sistematizirane niti redovno objavljivane,⁸⁹ što otežava praćenje procesa i smisleno učešće stručne i šire javnosti.

Prethodna Vlada Republike Srpske na čelu sa Radovanom Viškovićem bila je glavni nosilac inicijative za izradu prednacрта/nacrta Zakona o medijima, ali se nakon promjena u izvršnoj vlasti proces vidljivo usporio i izgubio kontinuitet.

3.2. Zakoni o medijima na kantonalnim nivoima i u Brčko distriktu

Nepostojanje okvirnog zakona o medijima u BiH, kao i strateškog okvira u sektoru, kreira prepreke u reguliranju i uređivanju medijskog prostora u praksi i omogućuje strukturno odgađanje usklađivanja s pravnom stečevinom EU kroz zakonodavni ciklus. Nadležnost za oblast informiranja podijeljena je između entiteta, a postojeća rješenja ne odgovaraju na savremene potrebe medijskog sektora, što je naročito vidljivo u izostanku sistemskog pristupa uređivanju *online* medija.

U praksi izazov nije nepostojanje posebnog ministarstva "samo za medije", već fragmentiranost nadležnosti između državnog nivoa, entiteta i regulatornih tijela, zbog čega je koordinacija reformi i usklađivanje propisa često sporo i politički osjetljivo.

86 Zbog podjele nadležnosti, medijska regulacija u BiH nastaje kroz više paralelnih okvira (državni/entitetski/Distrikt Brčko/kantonalni), što u praksi otežava jedinstvene standarde, koordinaciju i provođenje.

87 Euronews. "Zakon o medijima u RS treba da razdvoji žito od kukolja, ali strah od represije postoji". Euronews, 11.1.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://euronews.ba/bosna-i-hercegovina/drustvo/8029/zakon-o-medijima-u-rs-treba-da-razdvoji-zito-od-kukolja-ali-strah-od-represije-postoji>

88 Budući da puni tekst nacрта nije bio dostupan istraživačkom timu u trenutku izrade izvještaja, ove elemente treba tumačiti kao pregled najavljenih rješenja, a ne kao potpunu pravnu analizu konačnog nacрта.

89 Euronews. "Zakon o medijima u RS treba da razdvoji žito od kukolja, ali strah od represije postoji". Euronews, 11.1.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://euronews.ba/bosna-i-hercegovina/drustvo/8029/zakon-o-medijima-u-rs-treba-da-razdvoji-zito-od-kukolja-ali-strah-od-represije-postoji>

U RS-u postoji entitetski zakon koji uređuje oblast javnog informiranja, dok je u Federaciji BiH normativni okvir decentraliziran. Pojedini kantoni su samostalno usvajali propise o informiranju ili medijima, pod različitim nazivima i sa različitim rješenjima.⁹⁰ Zbog takvog pristupa, pravni okvir u Federaciji BiH je neujednačen. U okviru ovog istraživanja nije rađena sistematska analiza svih kantonalnih zakona niti je provjeravana njihova važeća verzija i usklađenost u svakom kantonu, što otežava davanje jedinstvene ocjene o njihovom trenutnom statusu i praktičnoj primjeni. Ipak, ranije analize i stručne procjene⁹¹ ukazivale su na to da pojedini kantonalni propisi mogu sadržavati odredbe koje su djelimično neusklađene ili u potencijalnoj koliziji sa novijim zakonodavstvom u povezanim oblastima (npr. zaštita privatnosti i ličnih podataka, pristup informacijama i standardi slobode izražavanja), što doprinosi pravnoj neujednačenosti i smanjuje predvidivost primjene propisa. Kantonalni propisi, ukoliko uređuju pitanja koja se funkcionalno preklapaju s materijom reguliranom na državnom nivou (posebno elektronsko emitiranje i regulatorni nadzor), ne mogu zadirati u nadležnosti Agencije. Rizik pravne konfuzije nastaje prvenstveno onda kada kantonalni akti bez jasnog razgraničenja pokušavaju propisivati obaveze ili standarde koji se preklapaju s pravilima za elektronske medije (npr. obaveze sadržaja, nadzor, sankcioniranje) ili kada u oblastima koje nisu uređene jedinstvenim državnim standardom uvode različite i međusobno nepovezane zahtjeve. Takva neujednačenost može otežati predvidivu primjenu propisa i dovesti do različitih očekivanja i praksi u odnosu na medije i javne aktere u različitim kantonima.

Prethodnih godina aktualizirane su rasprave o zastarjelosti postojećih zakona o informiranju i medijima u smjeru uvođenja novih zakonskih rješenja, a rasprave o pojedinim inicijativama su u velikoj mjeri bile fokusirane na regulaciju *online* medija i uspostavu registara. U RS-u raspravljalo se o zastarjelosti zakona iz 1997. godine u kontekstu namjere Vlada RS-a da donese novi entitetski zakon o medijima, a Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta Unsko-sanskog kantona pokrenulo je proceduru o izmjenama i dopunama Zakona o informisanju USK, naglašavajući potrebu reguliranja oblasti javnog informiranja putem *online* medija. Između ostalog, Nacrt Zakona o informisanju USK iz 2022. godine⁹² predvidio je izmjenu pojma "evidencija javnih glasila" riječima "registar medija" (čl. 9). Nacrt Zakona je završen, ali još uvijek nije usvojen. Pitanje registra medija, važno za osiguranje transparentnosti medijskog vlasništva, posebno je osjetljivo u kontekstu *online* medija, uz zabrinutost da bi kantonalna regulacija mogla u praksi dovesti do zloupotreba kroz pojačanu kontrolu nad medijskim slobodama.

U cilju prevencije fragmentacije i neujednačenosti propisa u oblasti medija, važno je uspostaviti koordiniran pristup i minimalne standarde koji bi smanjili razlike između različitih nivoa vlasti i osigurali predvidivu primjenu. Posebno je važno da se pri izradi i izmjenama propisa redovno provjerava njihova usklađenost sa višim standardima i relevantnim evropskim okvirima. Pozitivan je primjer odluke Vlade Brčko distrikta da ne uvodi samostalno rješenje u ovoj oblasti, kao paralelnu zakonsku inicijativu, s naglaskom na to da su "dva ranija pokušaja donošenja kantonalnih zakona o medijima (u drugim dijelovima BiH) dovela do pravne zabune i neusklađenosti sa državnim propisima". Odlučeno je da će

90 Mirjana Nadaždin-Defterdarević. "Normativni okvir prava na informiranje u BiH", u: M. Halilović i A. Džihana (ur.) *Medijsko pravo u BiH*, Sarajevo: Internews. 2012, str. 99-102.

91 Amer Džihana. "Istraživanje o radnim uslovima i pravima novinara/zakonski okvir i upravljanje lokalnim medijima u BiH". Udruženje "BH novinari", 2021. <https://bhnovinari.ba/wp-content/uploads/2021/02/RADNA-PRAVA-FINALNI-IZVJESTAJ-BH-novinari.pdf>

92 Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom informiranju, https://vladausk.ba/v4/files/media/pdf/623a026240d084.03943493_Prijedlog%20Zakona%20o%20izmjenama%20i%20dopunama%20Zakona%20o%20javnom%20informiranju.pdf

Vlada BD sačekati “usvajanje državnog Zakona o elektronskim medijima, koji će urediti transparentnost vlasništva, impresuma, identifikaciju i odgovornost medija”.⁹³

3.3. Zakon o Posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija

U odnosu na prošli izvještaj, ključna promjena je da je Ustavni sud BiH najprije u martu 2025. godine privremeno obustavio primjenu⁹⁴, a zatim konačnom odlukom u maju proglasio neustavnim i stavio van snage⁹⁵ Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija Republike Srpske. Time je režim “stranih agenata”⁹⁶ formalno uklonjen iz pravnog poretka, ali tek nakon što je zakon bio usvojen i kratko vrijeme na snazi, što je već proizvelo snažan stigmatizirajući efekat na organizacije i medije sa inostranim finansiranjem. Pritom su pojedine odredbe ovog zakona direktno zadirale u slobodu izražavanja i ugrožavale je, a ona je garantirana članom 10 EKLJP, kao i ustavima BiH i RS⁹⁷.

Sud je posebno ukazao na to da zakon uvodi poseban, stigmatizirajući režim za organizacije civilnog društva kroz kategorizaciju poput “agenata stranog uticaja”, obaveze registracije i označavanja, te pojačan nadzor i sankcije. Pri tome su ključni pojmovi, uključujući definiranje zabranjenog “političkog djelovanja/aktivnosti”, ocijenjeni kao preširoki i nepredvidivi, jer organizacijama ne omogućavaju da unaprijed jasno procijene granice dozvoljenog djelovanja, a vlastima ostavljaju prostor za selektivno tumačenje i postupanje. Ustavni sud BiH je dalje zaključio da osporeni zakon praktično isključuje mogućnost da neprofitne organizacije utiču na predstavnike javne vlasti, čime se zadire u samu suštinu njihove uloge u demokratskom društvu. Kombinacija obaveznih evidencija, pojačanih kontrola i mogućnosti zabrane rada nije, prema Sudu, odgovarala “hitnoj društvenoj potrebi”, niti je bila nužna i proporcionalna mjera u demokratskom društvu.

“Strani agenti” uklonjeni iz pravnog poretka

Ustavni sud Bosne i Hercegovine proglasio je neustavnim i stavio van snage Zakon o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija Republike Srpske. Time je režim “stranih agenata” formalno uklonjen iz pravnog poretka, ali tek nakon što je zakon bio usvojen i kratko vrijeme na snazi, što je već proizvelo snažan stigmatizirajući efekat na organizacije i medije sa inostranim finansiranjem.

93 Adnan Murselović, viši stručni saradnik za informiranje; web-urednik, odgovor Vlade Brčko distrikta BiH, 6. novembar 2025.

94 Ustavni sud Bosne i Hercegovine. “Vanredna plenarna sjednica”. 7.3.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.ustavnisud.ba/bs/vanredna-plenarna-sjednica-2549>

95 Ustavni sud Bosne i Hercegovine. “158. plenarna sjednica – dosadašnji tok zasjedanja”. 29.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.ustavnisud.ba/bs/158-plenarna-sjednica-dosadasnji-tok-zasjedanja>

96 “Režim stranih agenata” označava poseban, stigmatizirajući i administrativno-represivan okvir kojim se organizacije koje imaju stranu finansijsku ili programsku podršku izdvajaju u “posebnu” kategoriju i tretiraju kao potencijalni kanal stranog uticaja, pa im se nameću dodatne obaveze registracije i izvještavanja (poseban registar, prijave donacija/ugovora, česte i detaljne finansijske i programske prijave), mogućnost obaveznog javnog označavanja, pojačan institucionalni nadzor i kontrole uz široku diskreciju tumačenja “političkog djelovanja”, te sankcije koje mogu ići do zabrane rada. Čak i kad se formalne kazne rijetko izriču, sam sistem proizvodi samocenzuru, povlačenje iz javnih debata i odvratanje donatora i partnera.

97 Transparency International BiH. “Коментари на Нацрт закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација”. TIBiH, 2023. Pristupljeno: decembar 2025. <https://ti-bih.org/wp-content/uploads/2023/09/НАЦРТ-Закона-о-посебном-регистру-и-јавности-рада-непрофитних-организација-КОМЕНТАРИ.pdf>

U posljednjih dvanaest mjeseci bosanskohercegovačke i međunarodne medijske organizacije dokumentirale su višestruke posljedice čak i same najave i kratkotrajnog važenja zakona, pa su BH novinari, Media Freedom Rapid Response (MFRR) i SafeJournalists naveli da su stigmatizacija “stranog uticaja” i dodatni pritisci prema redakcijama realno porasli⁹⁸. Nakon presude Ustavnog suda BiH, iste organizacije su zatražile da se zakon odmah prestane provoditi i da se ne vraća kroz parcijalne odredbe u druge akte.

Iako je zakon ukinut, retorička matrica i etiketiranje preživjelo je kao politički narativ,⁹⁹ pa međunarodne organizacije u 2025. opisuju pojačan zastrašujući efekat i trajnu stigmu prema subjektima s inostranim finansiranjem¹⁰⁰. Ovaj obrazac se sada prelijeva na druge rasprave, uključujući Nacrt Zakona o medijima u RS-u i inicijative o regulaciji govora mržnje, pa regresivni trend opstaje i bez samog zakona.

3.4. Najava formiranja Odjeljenja za dezinformacije

U septembru 2025. godine Milorad Dodik je, nakon što je Centralna izborna komisija BiH u augustu 2025. godine donijela odluku o prestanku njegovog mandata predsjednika Republike Srpske, javno najavio formiranje posebnog “odjeljenja za borbu protiv dezinformacija i laži” u okviru Vlade RS.¹⁰¹ Najava¹⁰² je obrazložena tvrdnjom da je “87% informacija negativno” i da mediji, posebno iz Federacije BiH, djeluju “negativnim narativom protiv Srpske”, pri čemu nije predložen nikakav metodološki okvir, istraživanje niti objašnjenje šta se tačno smatra “negativnim informacijama”.

Iza takve retorike krije se ideja da se svaki kritički sadržaj o ekonomiji, socijalnim pitanjima, korupciji ili lošem radu institucija može proglasiti “negativnim” ili “štetnim po Republiku Srpsku”. Ova najava bila je nastavak ranijih pokušaja pojačane kontrole medija, uključujući kriminalizaciju klevete, zakon o nevladinim organizacijama, ranije najave zakona o medijima i čak ideju o nabavci kineskog softvera koji bi “modifikovao loše vijesti.”¹⁰³ Problem je u tome što iste političke strukture istovremeno predlažu, tumače

98 Udruženje “BH novinari”. “MFRR i SafeJournalists mreža osuđuju usvajanje zakona o stranim agentima u Republici Srpskoj”. Udruženje “BH novinari”, 5.3.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://bhnovinari.ba/bs/2025/03/05/mfrr-i-safejournalists-mreza-osudjuju-usvajanje-zakona-o-stranim-agentima-u-republici-srpskoj/>

99 Evropska komisija. Bosnia and Herzegovina Report 2025 [Izveštaj o napretku Bosne i Hercegovine iz 2025]. Evropska komisija, 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/bosnia-and-herzegovina-report-2025_en

100 OSCE. “Republika Srpska’s new NGO law raises serious concerns over human rights protection, OSCE Human Rights Director and Media Freedom Representative say” [Novi zakon o nevladinim organizacijama u Republici Srpskoj izaziva ozbiljne zabrinutosti u pogledu zaštite ljudskih prava, navode direktorica za ljudska prava i predstavnik za slobodu medija OSCE-a]. OSCE, 28.2.2025. Pristupljeno: decembar 2025 <https://www.osce.org/odihr/586530>

101 Radoš Krstojević. “Dodik: Srpska da formira Odjeljenje za borbu protiv dezinformacija i laži”, *Nezavisne*, 11.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dodik-Srpska-da-formira-odjeljenje-za-borbu-protiv-dezinformacija-i-lazi/926808>

102 Nakon Dodikove najave da Vlada RS-a formira “odjeljenje za borbu protiv dezinformacija i laži”, u javno dostupnim izvorima nije pronađena objavljena odluka/zaključak o formalnom osnivanju. U oktobru 2025. novi premijer RS-a Savo Minić je navodio da tačan datum nije poznat i da se razmatra smještanje odjeljenja u okviru Sekretarijata, Sekerez, Kristina. “Kada će biti formirano odjeljenje za borbu protiv dezinformacija i laži?”, *ATV*, 6.10.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://atvbl.rs/lat/vijesti/republika-srpska/kada-ce-bit-formirano-odjeljenje-za-borbu-protiv-dezinformacija-i-lazi/2177457>

103 Capital. “Potpuna kontrola interneta u Srpskoj uz kineski softver, rusku praksu i izraelski trening”. *Capital*, 13.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://capital.ba/potpuna-kontrola-interneta-u-srpskoj-uz-kineski-softver-rusku-praksu-i-izraelski-trening/>

i provode ovakve mjere, bez stvarnog demokratskog nadzora i učešća nezavisne struke.

Prema mišljenju medijskih stručnjaka,¹⁰⁴ opasnost “odjeljenja za dezinformacije” leži u činjenici da bi tijelo kojim upravlja Vlada RS, koja već kontrolira javni servis i dio provladinih medija, dobilo ovlaštenje da odlučuje šta je istina, a šta laž. Postoji ozbiljan rizik i da legitimna, oštra kritika političara bude podvedena pod sankcionirani govor. Kroz formalno reguliranje dezinformacija mogao bi se otvoriti širok prostor za zloupotrebe i selektivnu primjenu prema kritičkim medijima i novinarima¹⁰⁵. U slučaju potencijalnog “odjeljenja za dezinformacije” nije jasno kako bi se utvrđivalo ko širi lažne vijesti i po kojim kriterijima, niti ko bi bio imenovan u takvo tijelo i prema kojim bi standardima odlučivao.

Prema međunarodnim standardima, mjere države koje ciljaju “dezinformacije” ne mogu biti opravdane samim pozivanjem na taj pojam, već tek ako su zasnovane na zakonu, usmjerene na jedan od legitimnih ciljeva iz EKLJP-a, te strogo nužne i proporcionalne. Poseban problem nastaje kada se država postavi u ulogu arbitra istine (“ministarstvo istine”), kroz nejasne definicije, široke zabrane i kazne ili diskreciono odlučivanje bez transparentnosti, prava na djelotvoran pravni lijek i nezavisnog nadzora. Umjesto represije, preporučuje se fokus na pozitivne politike, odnosno blagovremeno objavljivanje tačnih informacija, jačanje medijske pismenosti, podrška kvalitetnom novinarstvu i *fact-checkingu*, bolji pristup podacima i saradnja više aktera, što se dosljedno ponavlja u relevantnim dokumentima drugih međunarodnih organizacija¹⁰⁶.

Sankcioniranje “dezinformacija” je problematično jer kazneni pristup često završava selektivnom primjenom i širokim tumačenjima. Kritički glasovi se lakše označavaju kao “laži”, dok novinari i organizacije unaprijed odustaju od osjetljivih tema iz straha od posljedica, pa se briše granica između namjerne obmane i greške, satire ili legitimne kritike. U digitalnom okruženju takve mjere podstiču i preventivno uklanjanje sadržaja, a država ulazi u arbitriranje istinitosti političkih tvrdnji, što narušava povjerenje i pluralizam, zbog čega međunarodni standardi upozoravaju na to da nejasno napisani zakoni o dezinformacijama lako postaju alat za sužavanje slobode izražavanja¹⁰⁷.

Parcijalni, “vatrogasni” pristupi, koji se fokusiraju na pojedinačne prekršaje i represiju, poput najavljenog odjeljenja za dezinformacije, prema sagovornicima, predstavljaju lošu opciju. Evropski standardi (DSA,

U slučaju potencijalnog “odjeljenja za dezinformacije” nije jasno kako bi se utvrđivalo ko širi lažne vijesti i po kojim kriterijima, niti ko bi bio imenovan u takvo tijelo i prema kojim bi standardima odlučivao.

104 Gordana Katana, “Novi oblik kontrole nad medijima: Distopija u Republici Srpskoj postaje realnost”, 24.9.2025. Media.ba. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/novi-oblik-kontrole-medija-distopija-u-republici-srpskoj-postaje-realnost>

105 Danijel Kovačević, politički savjetnik, Delegacija Evropske unije u BiH, intervju.

106 OSCE. International Standards and Comparative National Approaches to Countering Disinformation in the Context of Freedom of the Media [Međunarodni standardi i komparativni državni pristupi suzbijanju dezinformacija u kontekstu slobode medija]. OSCE, 2019. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.osce.org/sites/default/files/f/documents/2/1/424451.pdf>

107 Specijalna izjaviteljica UN-a za slobodu izražavanja. “A/HRC/47/25: Disinformation and freedom of opinion and expression – Report” [A/HRC/47/25: Dezinformacije i sloboda mišljenja i izražavanja – Izveštaj]. OHCHR, 2021. <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc4725-disinformation-and-freedom-opinion-and-expression-report>

EMFA) polaze prvenstveno od upravljanja sistemskim rizicima i jačanja odgovornosti velikih platformi kroz transparentna pravila i nadzor, a ne na sankcioniranje direktno štetnog sadržaja. Ne polaze od toga da država direktno odlučuje šta je dezinformacija, već da se dio obaveza prenosi na velike platforme, uz saradnju sa *fact-checking* organizacijama i stručnjacima koji poznaju lokalni kontekst. U tom smislu, svaki model u kojem organ izvršne vlasti dobija diskreciono pravo da označava sadržaje kao štetne ili nezakonite nosi rizik pretvaranja u politički instrument za suzbijanje “nepoželjnih glasova”¹⁰⁸.

Ova praksa bi se mogla uporediti sa globalnim trendovima etiketiranja “nepoželjnih” medija kao “fake news”, gdje se preuzimaju stare metode diskreditacije i informacione manipulacije, koje se zatim prilagođavaju novim okolnostima¹⁰⁹. U kontekstu već postojećih restriktivnih zakona i pokušaja normativne kontrole civilnog društva, osnivanje posebnog “odjeljenja za dezinformacije” u RS-u predstavljalo bi dodatno institucionalno sredstvo ograničavanja medijskih sloboda, sa efektom jačanja straha i daljnjeg sužavanja prostora za kritičko i nezavisno novinarstvo.

3.5. Institucionalni aspekti zaštite novinara

U okviru institucionalne zaštite novinara u BiH uočava se određeni pomak kroz uspostavljanje mreže kontakt-tačaka u policijskim i tužilačkim institucijama i kroz napredak u evidentiranju prijetnji i napada, što omogućava sistematičnije praćenje slučajeva i bržu komunikaciju između nadležnih organa. U tom smislu, Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS) je prvo uvelo posebnu evidenciju prijetnji i napada na novinare (2017. godine), dok je prva kontakt-tačka u BiH uspostavljena u Sarajevu 2022. godine, nakon čega se pristup postepeno širio i na druge institucije. Za svaku prijavu u RS-u vodi se zabilješka o tome ko je prijavio, kako je događaj kvalificiran, u kojoj je fazi postupak i koji je konačni ishod, tako da se podaci kontinuirano ažuriraju i omogućavaju uvid u trendove (npr. pomjeranje prijetnji iz fizičkog prostora u *online* sferu, razlika između prijava koje završavaju prekršajnim nalogima i onih koje tužilaštvo odbacuje, te broj predmeta koji uopće dobiju sudski epilog)¹¹⁰.

Sagovornici iz policije¹¹¹ i tužilaštava¹¹² naglašavaju da se većina prijetnji danas odvija u *online* prostoru i da se praksa i dalje najčešće oslanja na “klasična” krivična djela poput ugrožavanja sigurnosti (prijetnje napadom na život i tijelo), dok uvredljivi i vulgarni komentari, iako često dio šireg obrasca uznemiravanja, ne ispunjavaju nužno obilježja krivičnog djela. Kao izazov u implementaciji zaštite ističe se potreba da se normativni okvir dodatno osnaži, bilo kroz jasnije prepoznavanje i sankcioniranje digitalnog nasilja (npr. kontinuirano uznemiravanje, uhođenje i psihičko zlostavljanje *online*), bilo kroz razmatranje da se napad na novinara tretira kao posebno krivično djelo ili kvalificirani oblik postojećih djela, kako bi reakcija institucija bila predvidljivija i proporcionalnija riziku za slobodu medija. U tom kontekstu važno je navesti

108 Danijel Kovačević, politički savjetnik, Delegacija Evropske unije u BiH, intervju.

109 Jana Laura Egelhofe i Sophie Lecheler. “Fake news as a two-dimensional phenomenon” [Lažne vijesti kao dvodimenzionalni fenomen]. *Annals of the International Communication Association*, 43(2), 2019. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23808985.2019.1602782#d1e180>

110 Mirna Miljanović, načelnica Odjeljenja za odnose s javnošću MUP-a Republike Srpske, intervju.

111 Ibid.

112 Adis Husić, tužilac u Zeničko-dobojskom kantonu, intervju.

da su izmjene Krivičnog zakona FBiH¹¹³ proširile katalog djela koja obuhvataju digitalno nasilje, između ostalog, uvođenjem uhođenja (član 179.a), uključujući neželjeni kontakt putem informaciono-komunikacijskih tehnologija, te psihičkog nasilja (član 181.b), uz teže oblike kada se djelo čini putem informaciono-komunikacijskih tehnologija. Upravo je ovakav normativni pomak omogućio konkretnije postupanje u pojedinim predmetima, uključujući i javno zabilježeno hapšenje Amira Pašića Faće u oktobru 2025. zbog sumnje na djela koja se vezuju za prijetnje/uznemiravanje u digitalnom prostoru¹¹⁴.

Tokom 2025. godine mreža kontakt-tačaka za sigurnost novinara u BiH nastavila je funkcionirati kroz operative kontakte i stručne obuke. Održan je specijalizirani seminar za kontakt-tačke u Mostaru u aprilu 2025. godine¹¹⁵, a "BH novinari" su na terenu, u Zeničko-dobojskom kantonu, potvrdili da su kontakt-tačke implementirane u policijskim agencijama i tužilaštvima kao mehanizam na koji se novinari mogu osloniti kada je ugrožena njihova sigurnost¹¹⁶. Kada je riječ o normativnom okviru, za tužilaštva postoji formalni dokument: Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH (VSTV) je u junu 2024. usvojilo "Opis zadataka i odgovornosti kontakt-osobe za sigurnost novinara u tužilaštvima", a taj okvir je potom korišten i u edukacijama i praksi¹¹⁷. Za policijske kontakt-tačke javni izvori¹¹⁸ potvrđuju uspostavljanje kontakt-tačaka u policijskim agencijama i tužilaštvima, ali za razliku od tužilaštava (gdje postoji formalno usvojen dokument o ulozi kontakt-osoba), u javno dostupnim materijalima za policijske kontakt-tačke se prvenstveno pojavljuju opće OSCE-ove smjernice o saradnji policije i medija¹¹⁹, bez jasno istaknutog jedinstvenog akta na nivou BiH koji bi formalno utvrdio posebne smjernice, odnosno opis zadataka za policijske kontakt-tačke.

Sagovornici iz policije i tužilaštava naglašavaju da se većina prijetnji danas odvija u online prostoru i da se praksa i dalje najčešće oslanja na "klasična" krivična djela poput ugrožavanja sigurnosti (prijetnje napadom na život i tijelo), dok uvredljivi i vulgarni komentari, iako često dio šireg obrasca uznemiravanja, ne ispunjavaju nužno obilježja krivičnog djela.

113 Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, https://parlamentfbih.gov.ba/v2/userfiles/file/Usvojeni%20materijali_2025/Krivi%C4%87ni_zakon_izmjene_BOS%281%29.pdf

114 N1BiH, "Određen jednomjesečni pritvor Amiru Pašiću Faći". 24.10.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://n1info.ba/vijesti/odredjen-jednomjesečni-pritvor-amiru-pasicu-faci/>

115 Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca u RS-u. "Seminar za kontakt tačke za sigurnost novinara u BiH". rs.cest.gov.ba, 23.4.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://rs.cest.gov.ba/event/seminar-za-kontakt-tacke-za-sigurnost-novinara-u-bih/>

116 Udruženje "BH novinari". "Mehanizmi zaštite novinara u praksi u fokusu radionice u Zenici". Udruženje "BH novinari", 6.11.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://bhnovinari.ba/bs/2025/11/06/mehanizmi-zastite-novinara-u-praksi-u-fokusu-radionice-u-zenici/>

117 Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH, Godišnji izvještaj za 2024. godinu, https://parlamentfbih.gov.ba/v2/userfiles/file/Materijali%20u%20proceduri_2025/1048-25_Godišnji_izvjestaj_VSTV_BiH.pdf

118 Enes Hodžić. "Predstavljene kontakt-tačke u tužilaštvima i policiji za sigurnost novinara u BiH". Detektor, 8.6.2024. Pristupljeno: decembar 2025. <https://detektor.ba/2024/07/08/predstavljene-kontakt-tacke-u-tuzilastvima-i-policiji-za-sigurnost-novinara-u-bih/>

119 Nataša Jovanović. "Indikatori nivoa slobode medija i Indeks sigurnosti novinara – BiH". Safejournalists, 2023. <https://safejournalists.net/wp-content/uploads/2025/08/Izvjestaj.pdf>

VSTV je za 2024. godinu objavio izvod iz sistema za automatsko upravljanje predmetima (TCMS) o predmetima u kojima su novinari oštećena strana, što predstavlja važan korak ka ujednačenijem praćenju postupanja tužilaštava i identifikaciji uskih grla u procesuiranju napada i prijetnji prema novinarima.

Važno je razlikovati operativne kontakt-tačke u policijskim i tužilačkim institucijama od kontakt-mehanizama na državnom nivou koji imaju primarno koordinacionu ulogu. U tom smislu, Bosna i Hercegovina ima kontakt-tačku za Kampanju Vijeća Evrope "Novinari su važni", koja je smještena u okviru Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH¹²⁰. Ovaj kanal je komplementaran operativnoj mreži kontakt-osoba. Njegov doprinos je prvenstveno u vidljivosti, koordinaciji i praćenju aktivnosti u širem okviru unapređenja sigurnosti novinara, dok neposredno postupanje u pojedinačnim incidentima ostaje vezano za nadležnosti policijskih i tužilačkih organa.

Dodatno, na nivou BiH, VSTV je za 2024. godinu objavio izvod iz sistema za automatsko upravljanje predmetima (TCMS) o predmetima u kojima su novinari oštećena strana¹²¹, što predstavlja važan korak ka ujednačenijem praćenju postupanja tužilaštava i identifikaciji prepreka u procesuiranju napada i prijetnji prema novinarima. Paralelno s tim, u Federaciji BiH su pojedini kantoni dodatno normativno ojačali obavezu vođenja evidencija o napadima na novinare u policijskim organima, uključujući Unsko-sanski kanton¹²² i Hercegovačko-neretvanski kanton/županiju¹²³, čime se povećava mogućnost sistematičnog praćenja trendova i ishoda postupanja. Međutim, dostupni pregledi i praksa kontakt-tačaka istovremeno ukazuju na to da značajan dio prijava ne završi optužnicom ili sudskim postupkom, zatim da se ne procesuiru kroz krivični postupak, već se prijava prebaci u prekršajnu sferu¹²⁴, što otvara pitanje ujednačavanja kriterija kvalifikacije djela, jačanja koordinacije policije i tužilaštava i unapređenja ujednačenog normativnog okvira, posebno za prijetnje i oblike digitalnog nasilja.

120 Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH. "Kampanja Vijeća Evrope za sigurnost novinara 'Novinari su važni'". n.d. https://www.mhrr.gov.ba/ljudska_prava/default.aspx?id=12529&langTag=bs-BA

121 Portal pravosuđa Bosne i Hercegovine. "Podaci o predmetima iz TCMS-a u kojima su novinari oštećena strana – 2024. godina". n.d. <https://pravosudje.ba/vstvfo/B/10001/kategorije-vijesti/122916/122939/123078>

122 Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima USK, https://vladausk.ba/v4/files/media/pdf/65e05a70c0a4d1.05256390_Policijski%20sluzbenici%202024.pdf

123 Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima HNK, <https://muphmk.ba/wp-content/uploads/2025/09/zakon-o-izmjenama-i-dopunama-zakona-o-policijskim-sluzbenicima-HNK-SN-12-25.pdf>

124 Kao ilustracija fragmentiranog sistema evidencija, MUP Republike Srpske navodi da je u 2025. godini od deset podnesenih prijava šest trenutno u radu kod okružnih javnih tužilaštava, a za jednu je već podnesen izvještaj o počinjenom krivičnom djelu. U tri slučaja tužilac je ocijenio da nema elemenata krivičnog djela. U jednoj prijavi novinarka nije željela doći u policiju dati izjavu. Tokom 2024. godine, od sedam predmeta koji su bili u radu s tužilaštvima, u tri slučaja su izdata prekršajna naređenja, u dva je ocijenjeno da nema elemenata krivičnog djela, a u jednom je prijavitelj izjavio da ne želi da se protiv osobe vodi krivični postupak (Mirna Miljanović, načelnica Odjeljenja za odnose s javnošću MUP-a Republike Srpske, intervju).

Iskustva kontakt-tačaka pokazuju da, uprkos vidljivim pomacima u organizaciji i evidentiranju prijava, i dalje postoje izazovi u praksi, prije svega oko toga koga institucije tretiraju kao “novinara” u situacijama prijetnji i napada. Iz MUP-a RS se insistira na minimalnoj profesionalnoj verifikaciji (npr. akreditacija, impresum ili potvrda redakcije/udruženja) kako bi se razlikovao profesionalni novinarski rad od drugih oblika *online* rada¹²⁵, ali međunarodni standardi upozoravaju da država ne bi trebala uvoditi uske, isključujuće definicije novinara. Zaštita treba biti široka i obuhvatiti i druge medijske radnike, uključujući blogere i građanske novinare, jer se i oni bave prikupljanjem i širenjem informacija od javnog interesa¹²⁶.

Drugi izazov predstavlja neujednačeno i fragmentirano prikupljanje podataka o prijetnjama i napadima na novinare, jer se evidencije vode na različitim nivoima (policija, tužilaštva, sudovi) i u različitim formatima (službene baze i informacioni sistemi, interne evidencije po predmetima, tabelarni pregledi i *ad hoc* izvještaji), pa je teže izgraditi jedinstvenu sliku trendova i preventivno djelovati. Važan pomak u tom smislu je činjenica da je VSTV već objavio pregled/izvod iz TCMS-a za 2024. godinu za predmete u kojima su novinari oštećena strana, što omogućava analitičko praćenje ishoda postupanja i uočavanje obrazaca (npr. učestalost odbacivanja prijava, prekvalifikacije u prekršajnu sferu, trajanje postupaka), umjesto da evidencija služi isključivo za “provjere” pojedinačnih počinilaca. Sagovornici upozoravaju da policija i tužilaštva ne mogu provoditi “mini istrage” o tome ko je zaista novinar, te da se zaštita i dalje previše oslanja na inicijativu pojedinačnih institucija¹²⁷. Istovremeno, kroz uspostavljanje kontakt-tačaka i obuke u okviru mreže, vidljiv je napredak u brzini komunikacije i razumijevanju uloga policije i tužilaštava, ali praksa i dalje pokazuje da su standardi postupanja i razmjene informacija neravnomjerni i da se sistem još uvijek oslanja na kapacitete i organizaciju pojedinih institucija. Stoga je fokus daljnjeg razvoja mehanizma prije svega na boljem upravljanju rizicima i prevenciji kroz stabilne procedure, konzistentnu evidenciju i redovnu analizu trendova, a ne na tome da se nedostatak jedinstvenih alata koristi kao objašnjenje za izostanak efikasnog postupanja u konkretnim slučajevima.

Generalno gledano, dostupni mehanizmi (kontakt-tačke i evidencije) upućuju na postepen institucionalni pomak, ali i na to da zaštita i dalje ostaje neujednačena i parcijalna. Ključni zaključak je da je mreža kontakt-tačaka važan korak naprijed, ali da puni efekat zahtijeva uvezivanje podataka, standardizaciju procedura u policijskim agencijama i kontinuirano praćenje ishoda na nivou cijele BiH kako bi se smanjio prostor za neujednačeno postupanje i osigurao predvidiv odgovor institucija na prijetnje i napade na novinare.

Ključni zaključak je da je mreža kontakt-tačaka važan korak naprijed, ali da puni efekat zahtijeva uvezivanje podataka, standardizaciju procedura i kontinuirano praćenje ishoda na nivou cijele BiH.

125 Mirna Miljanović, načelnica Odjeljenja za odnose s javnošću MUP-a Republike Srpske, intervju.

126 David Banisar. “Defining Journalism: International Standards” [Definiranje novinarstva: međunarodni standardi]. Vijeće Evrope, 2023. <https://rm.coe.int/tp-david-banisar-definition-of-journalist-2023-en/1680b3f15b>

127 Ibid.

3.6. Pravno uznemiravanje novinara: otkrivanje tajne i “prekršajni” pritisci

U 2025. godini je nastavljen trend pravnog uznemiravanja novinara u kojem se krivično i prekršajno pravo koristi na način koji može proizvesti zastrašujući efekat na istraživačko novinarstvo i javnu debatu. Dva slučaja iz prakse posebno ilustriraju ovaj obrazac: postupanje zbog “otkrivanja tajne” prema novinarki Nataši Miljanović Zubac i prekršajni postupak protiv novinarke Džane Omerović-Zec zbog izraženog stava na društvenim mrežama.

Hapšenje novinarkе

Slučaj hapšenja novinarkе Nataše Miljanović Zubac predstavlja zabrinjavajući primjer u korištenju krivičnog prava protiv novinara. Ona je u Trebinju 7. augusta 2025. privedena nakon pretresa porodične kuće i oduzimanja uređaja, a Tužilaštvo BiH je sumnjiči za krivično djelo odavanja tajnih podataka iz člana 164 Krivičnog zakona BiH.

Slučaj hapšenja novinarkе Nataše Miljanović Zubac predstavlja zabrinjavajući primjer u korištenju krivičnog prava protiv novinara. Ona je u Trebinju 7. augusta 2025. privedena nakon pretresa porodične kuće i oduzimanja uređaja, a Tužilaštvo BiH je sumnjiči za krivično djelo odavanja tajnih podataka iz člana 164 Krivičnog zakona BiH¹²⁸. Postupak je u fazi istrage i vezan je za njen istraživački rad o mogućim nezakonitostima u javnim institucijama, zbog čega medijske organizacije, kao i dio pravne struke, upozoravaju na to da se zanemaruje odredba zakona prema kojoj nema krivičnog djela ako je objava učinjena u javnom interesu radi razotkrivanja nepravilnosti¹²⁹. Time se otvara pitanje da li se odredbe o tajnim podacima koriste za zaštitu legitimnih sigurnosnih interesa ili kao sredstvo protiv novinara koji rade u javnom interesu.

Upravo u okviru ovog slučaja važno je istaći pravno tumačenje na koje ukazuje pravnica Jovana Kisin Zagajac¹³⁰ u analizi za Mediacentar, koja ističe da član 164 KZBiH predviđa više oblika nezakonitog postupanja tajnim podacima, ali istovremeno u stavu 9 uvodi izuzetak koji štiti objavu informacija kada je cilj razotkrivanje nepravilnosti, povreda ustavnog poretka ili međunarodnih obaveza, pod uslovom da država ne trpi ozbiljnu štetu. U teoriji, ova odredba je svojevrsni sigurnosni ventil za uzbunjivače i novinare, jer priznaje da otkrivanje tajne može biti legitimno ako služi javnom interesu. U praksi, za odgovornost treba dokazati da je informacija zaista bila klasificirana, da je objava imala štetne posljedice i da nije riječ o razotkrivanju zloupotreba, što je visok dokazni prag, i zato je primjena ove norme prema novinarima pravno i demokratski vrlo osjetljiva.

Standardi Evropskog suda za ljudska prava dodatno pooštavaju kriterije za zaštitu novinara. Sud zahtijeva da lišenje slobode, pretresi i zapljena uređaja novinara budu zakonski utemeljeni, vezani za legitiman cilj i strogo nužni u demokratskom društvu, uz obaveznu sudsku kontrolu i posebnu zaštitu novinarskih izvora. Kada se slučaj Nataše Miljanović Zubac uporedi sa ranijim slučajem Nikole Morače iz 2023. godine, u kojem je novinar priveden, dobio status osumnjičenog i ostao bez telefona iako je

128 MCOOnline Redakcija. “Privedena novinarka Nataša Miljanović Zubac”. Media.ba, 8.8.2025. Pristupljeno: novembar 2025. <https://media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/privedena-novinarka-natasa-miljanovic-zubac>

129 Ibid.

130 Jovana Kisin Zagajac. “Pravna analiza hapšenja Miljanović Zubac: Upozorenje za slobodu medija”. Media.ba, 18.8.2025. Pristupljeno: novembar 2025. <https://mail.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/pravna-analiza-hapsenja-miljanovic-zubac-upozorenje-za-slobodu-medija>

istraga kasnije obustavljena¹³¹, postaje vidljivo da se najteže procesne mjere često koriste bez jasnog i uvjerljivog epiloga. U takvim okolnostima se teško može govoriti o pažljivo vođenoj istrazi, a mnogo lakše o instrumentu zastrašivanja i pritiska na one koji objavljuju informacije o zloupotrebama¹³².

Sličan obrazac pritiska, iako nije riječ o otkrivanju tajne, može se vidjeti i u slučaju novinarkе Džane Omerović-Zec iz Kakanja, protiv koje je pokrenut prekršajni postupak na osnovu Odluke o javnom redu i miru Općine Kakanj zbog komentara na Facebooku u kojem je kritički govorila o manifestaciji "Kakanjski dani" i radu lokalnih vlasti. Novinarske organizacije i organizacije za ljudska prava ocijenili su ovu prijavu kao neprihvatljivo i protivzakonito ograničavanje slobode izražavanja i prava na kritiku javnih funkcionera, upozoravajući da se prekršajno pravo i policijska ovlaštenja koriste za discipliniranje javne debate na internetu.¹³³ Ovaj slučaj pokazuje kako se odluke o javnom redu mogu tumačiti na način koji je u suprotnosti sa evropskim standardima, te da bi slične lokalne regulative, ako bi se proširile na druge općine i gradove, mogle ozbiljno ugroziti slobodu govora širom BiH.

Zajedničko ovim primjerima nije ista pravna kvalifikacija, nego obrazac u kojem se prema novinarima primjenjuju pravni mehanizmi sa ozbiljnim posljedicama (pretres, oduzimanje uređaja, privođenje ili prekršajni postupak zbog izraženog mišljenja), a standardi zaštite slobode izražavanja zahtijevaju da se takve intervencije zasnivaju na jasnom pravnom osnovu, budu nužne i proporcionalne, te da se posebno vodi računa o javnom interesu i zaštiti novinarskih izvora.

131 Đorđe Vujatović. "Sačuvati izvor uprkos pritiscima", Media.ba, 28.2.2023. Pristupljeno: novembar 2025. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/sacuvati-izvor-uprkos-pritiscima>

132 Jovana Kisin Zagajac, "Pravna analiza hapšenja Miljanović Zubac: Upozorenje za slobodu medija", Media.ba, 18.8.2025. Pristupljeno: novembar 2025. <https://mail.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/pravna-analiza-hapsenja-miljanovic-zubac-upozorenje-za-slobodu-medija>

133 Udruženje "BH novinari". "Općina Kakanj i lokalna policija guše slobodu izražavanja". Udruženje "BH novinari", 27.8.2025. Pristupljeno: novembar 2025. <https://bhnovinari.ba/bs/2025/08/27/bh-novinari-opcina-kakanj-i-lokalna-policija-guse-slobodu-izrazavanja/>

4.

**Usklađivanja
medijskog
zakonodavstva
BiH sa pravnom
stečevinom EU**

Tokom 2025. godine postalo je još jasnije da BiH nije ispunila obaveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u dijelu koji se odnosi na usklađivanje medijskih i komunikacijskih propisa s pravnom stečevinom EU, niti ima jasan, zaokružen plan kako taj proces provesti. Umjesto sistemskog usklađivanja, ono što se u praksi najčešće vidi svodi se na pojedinačne i parcijalne korake (npr. inicijative i nacрте u pojedinim segmentima, poput transparentnosti vlasništva nad medijima)¹³⁴, dok ključni propisi koji bi trebali uspostaviti koherentan regulatorni okvir, prije svega državni Zakon o elektronskim medijima BiH (uz prateća rješenja o transparentnosti, zaštiti novinara i usklađivanju sa standardima za digitalno okruženje), ostaju bez jasne finalizacije i usvajanja. U takvom vakuumu, dio poteza ide i u smjeru suprotnom od evropskih standarda i novih instrumenata EU (EMFA, Direktiva protiv SLAPP tužbi i DSA), dok i dalje izostaje cjelovita strategija medijske politike i vidljiva politička volja da se usklađivanje ubrza i zaštiti od uticaja partikularnih političkih interesa.

Direkcija za evropske integracije navodi da u 2025. godini nema novih formalnih koraka ka usvajanju ovih sistemskih zakona i da se većina procesa zadržava na nivou radnih grupa i pripremnih analiza¹³⁵. U praksi to znači da se EMFA i drugi važni akti EU uglavnom samo načelno spominju i "prepoznaju", ali nema stvarnog prenosa tih pravila u domaće zakonodavstvo, niti postoji jedinstvena strategija koja bi obuhvatila javni servis, elektronske i *online* medije, transparentnost vlasništva i zaštitu novinara.

U tom kontekstu, Reformska agenda uvodi ograničen set obaveza koje se dotiču temeljnih prava i slobode izražavanja, ali ne zamjenjuje potrebu za sistemskim paketom medijskih zakona. Agenda predviđa rokove i mjere u vezi s efikasnijim evidentiranjem i praćenjem prijetnji i nasilja nad novinarima i medijskim radnicima (rok: decembar 2025), stabilizacijom javnog RTV-sistema kroz popunu upravljačkih tijela i rješavanje ključnih finansijskih sporova (rok: decembar 2025), te dekriminalizacijom klevete (rok: decembar 2027), uz širu obavezu da se do 2027. analiziraju i izmijene propisi koji narušavaju slobode izražavanja, okupljanja i udruživanja. Iako se ove mjere ne mogu posmatrati kao zamjena za harmonizacija sa EMFA/DSA, one pokazuju da u okviru šireg EU procesa postoje prepoznate tačke koje direktno utiču na medijske slobode.

Paralelno s tim, jedini vidljiviji pomak u medijskom zakonodavstvu tokom 2025. godine ostao je vezan za rad na Zakonu o transparentnosti vlasništva nad medijima, ali bez javno dostupnog prednacрта. Istovremeno, u Republici Srpskoj je donesen pa stavljen van snage zakon koji je u javnosti označen kao "zakon o stranim agentima", dok su najavljeni i novi nacрти zakona i institucionalna rješenja koja mogu ići protiv standarda EMFA-e, Direktive protiv SLAPP-a i DSA. Javni servis ostaje finansijski i politički destabiliziran, uprkos sudskim odlukama koje potvrđuju njegove zahtjeve, dok se digitalni prostor i dalje uređuje parcijalno, fragmentirano i često kroz rješenja koja nose rizik prekomjernog ograničavanja javnoga govora.

4.1. Usklađenost sa Aktom o digitalnim uslugama (DSA)

U protekloj godini BiH suštinski nije napredovala kada je riječ o usklađivanju sa Aktom o digitalnim uslugama (DSA). U EU, u međuvremenu, učvrstio se novi model upravljanja rizicima na platformama kroz

¹³⁴ Milanka Sudžum, šefica Odsjeka za komunikacije, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH, intervju

¹³⁵ Direkcija za evropske integracije, odgovor e-mailom.

DSA.¹³⁶ Koalicija za slobodu izražavanja i moderaciju sadržaja je u aprilu 2025. godine uputila Ministarstvu komunikacija i prometa BiH Inicijativu za pokretanje aktivnosti na izradi strateškog okvira za usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa Aktom o digitalnim uslugama Evropske unije.¹³⁷ Sagovornica iz Koalicije navodi da odgovor još nije zaprimljen, te da je krajem godine poslana urgencija na tu inicijativu.¹³⁸

U stručnoj literaturi DSA se sve češće predstavlja kao odgovor na postojeća nacionalna rješenja, poput njemačkog NetzDG-a i sličnih zakona u drugim članicama, s ciljem da se izbjegne daljnja fragmentacija pravila koja se odnose na ilegalan i štetan sadržaj na internetu¹³⁹. Nasuprot tome, u BiH se posljednjih godina razvijala inicijativa da se uvede poseban zakon o sprečavanju “nezakonitog govora mržnje na internetu”, u velikoj mjeri oslonjen na logiku NetzDG rješenja, umjesto na DSA pristup upravljanja sistemskim rizicima¹⁴⁰.

Ranije je formirana radna grupa pri Ministarstvu pravde BiH sa zadatkom izrade normativnog akta o sprečavanju “nezakonitog govora mržnje na internetu”, ali je taj proces u međuvremenu praktično zaustavljen, i to dijelom nakon što su međunarodni akteri i stručne analize upozorile na to da bi usvajanje takvog *lex specialis* zakona, paralelno sa stupanjem na snagu DSA, bilo pogrešno.¹⁴¹ Studija Vijeća Evrope o regulaciji štetnog *online* sadržaja u BiH eksplicitno preporučuje da se rad na nacrtu zakona o govoru mržnje zaustavi i preusmjeri ka modelu koji bi bio kompatibilan sa evropskim standardima i logikom DSA, a ne direktno na državnu kontrolu sadržaja.¹⁴² Regionalne analize o potencijalnoj implementaciji DSA na Zapadnom Balkanu, koje obuhvataju i BiH, dodatno konstatiraju nizak nivo usklađenosti i činjenicu da je veliki dio ključnih oblasti, od obaveza platformi do pristupa podacima, u potpunosti nepokriven domaćim propisima.¹⁴³

Kako BiH i dalje nema usvojen državni zakon o elektronskim medijima, dok je zakon o elektronskim komunikacijama još u pripremi, neusvajanje ključnih sistemskih propisa praktično znači i izostanak harmonizacije sa DSA-om, pa usklađivanje ostaje prije svega tema analiza i zagovaranja, a ne konkretne zakonodavne politike. Sagovornici u istraživanju upozoravaju na to da bi zakon o sprečavanju govora mržnje na internetu, u formi u kojoj je razmatran, mogao postati “velika nagazna mina”. Bez precizno definiranih nadležnosti, jasnih kriterija i garancija, postoji rizik da se govor mržnje tumači toliko široko da obuhvati i oštru kritiku političara ili institucija.¹⁴⁴ Time se umjesto DSA logike upravljanja sistemskim rizicima na platformama (procjena rizika, transparentnost algoritama, saradnja s povjerljivim

136 Akt o digitalnim uslugama (Uredba (EU) 2022/2065). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/eng>

137 Koalicija za slobodu izražavanja i moderaciju sadržaja u BiH. “Inicijativa za pokretanje aktivnosti na izradi strateškog okvira za usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa Aktom o digitalnim uslugama Evropske unije”. ksimsbih.org, 11.4.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://ksimsbih.org/inicijativa-za-pokretanje-aktivnosti-na-izradi-strateskog-okvira-zauskladjivanje-domaceg-zakonodavstva-sa-aktom-o-digitalnim-uslugama-evropske-unije/>

138 Maida Ćulahović, koordinatorica za razvoj politika, Udruženje “Zašto ne”, intervju.

139 Kostić, Bojana, i Ana Toskić Cvetinović, *Towards a Feasible Implementation of the Digital Services Act in the Western Balkans* [Prema izvodljivoj implementaciji Akta o digitalnim uslugama na Zapadnom Balkanu]. Partners Serbia, 2024. <https://www.partners-serbia.org/public/news/dsa-wb-new.pdf>

140 Maida Ćulahović, koordinatorica za razvoj politika, Udruženje “Zašto ne”, intervju.

141 Ibid.

142 Deirdre Kevin i Asja Rokša-Zubčević. “Ko-regulacija štetnog sadržaja na internetu: Studija”, Vijeće Evrope, 2022. <https://rm.coe.int/hf38-coregulation-harmful-content-online-study-bos/1680adee88>

143 <https://www.partners-serbia.org/public/news/dsa-wb-new.pdf>

144 Danijel Kovačević, politički savjetnik, Delegacija Evropske unije u BiH, intervju.

prijavljivačima, *fact-checkerima* i istraživačima) otvara prostor za model u kojem država selektivno proglašava problematičnim politički nepoželjne sadržaje pod izgovorom borbe protiv govora mržnje i dezinformacija.¹⁴⁵

Iako Reformska agenda ne predstavlja zamjenu za harmonizaciju sa DSA, ona ipak prepoznaje dio institucionalnih preduslova koji su važni za upravljanje rizicima u digitalnom prostoru: jačanje procedura i dosljednijeg postupanja organa za provođenje zakona i tužilaštava u predmetima prijetnji i nasilja nad novinarima, kao i potrebu za boljom analitikom i kapacitetima institucija u odgovoru na dezinformacije i strane oblike informacionog manipuliranja. U tom smislu, reformske mjere mogu doprinijeti operativnoj otpornosti sistema, ali bez usvajanja državnih propisa i jasnog modela usklađenog s DSA (transparentnost, procjena sistemskih rizika, garancije za slobodu izražavanja) ostaje otvoren prostor za parcijalna i potencijalno restriktivna rješenja.

U praksi, protekla godina je pokazala da se medijsko zakonodavstvo u BiH i dalje razvija parcijalno i *ad hoc*, kroz pojedinačne inicijative i “gašenje požara”¹⁴⁶, bez strategije koja bi eksplicitno povezala EMFA, DSA i druge ključne akte u jedinstven okvir javne politike¹⁴⁷. Budući da BiH ni dalje nema usvojen državni zakon o elektronskim medijima, a zakon o elektronskim komunikacijama je u pripremi, harmonizacija sa DSA ostaje pretežno tema analitičkih i zagovaračkih tekstova, dok se zemlja i dalje nalazi na raskrsnici između evropskog modela zajedničkog upravljanja rizicima na platformama i lokalnih tendencija ka direktnoj političkoj kontroli digitalnog prostora, uz stalnu opasnost da se borba protiv dezinformacija pretvori u instrument sužavanja prostora kritičkog javnog govora.

Protekla godina je pokazala da se medijsko zakonodavstvo u BiH i dalje razvija parcijalno i ad hoc, kroz pojedinačne inicijative i “gašenje požara”, bez strategije koja bi eksplicitno povezala EMFA, DSA i druge ključne akte u jedinstven okvir javne politike.

4.2. Usklađenost sa Evropskim aktom o slobodi medija (EMFA)

Evropski akt o slobodi medija je u prethodnom izvještaju opisan kao ključni okvir EU za zaštitu uredničke nezavisnosti, transparentnost vlasništva, ograničavanje političkog uticaja i stabilno finansiranje javnih servisa. U protekloj godini u BiH se nije desio suštinski iskorak ka stvarnoj harmonizaciji sa EMFA-om, što je dijelom povezano i s činjenicom da je propis relativno nov i da se njegovi mehanizmi tek postepeno operacionaliziraju. Također, vidljiv je i nastavak domaćih političkih blokada i izostanak koordiniranog plana usklađivanja.

Rad na Zakonu o transparentnosti vlasništva nad medijima direktno odgovara ključnim zahtjevima EMFA-e, jer bi uspostavio obavezno javno objavljivanje vlasničke strukture i povezanih osoba u medijskom sektoru, ali taj proces i dalje nema pozitivan ishod. Sagovornici u istraživanju naglašavaju da

¹⁴⁵ Aleksandar Jokić, advokat, intervju.

¹⁴⁶ Maida Čulahović, koordinatorica za razvoj politika, Udruženje “Zašto ne”, intervju.

¹⁴⁷ Danijel Kovačević, politički savjetnik, Delegacija Evropske unije u BiH, intervju.

se napredak formalno računa tek kada zakon bude usvojen, te da se sadašnji pomak može vidjeti prije svega u "prepoznavanju da je taj zakon potreban", ali ne i u stvarnoj promjeni pravnog okvira.¹⁴⁸

U okviru Reformske agende javni RTV-sistem je prepoznat kroz mjere koje su sadržajno kompatibilne sa EMFA principima stabilnosti i depolitiziranog upravljanja javnim servisom. Predviđeno je da se do decembra 2025. popune upravljačka tijela javnih emitera, riješe ključna dugovanja i osigura održiv sistem naplate naknade, uz donošenje novog zakonskog okvira na nivou BiH. Međutim, i ovdje se napredak mjeri tek stvarnim usvajanjem i provođenjem predviđenih rješenja.

EMFA se u javnim raspravama o medijskim reformama u BiH sve češće navodi kao referentni okvir od strane predstavnika institucija EU kroz izvještaje i preporuke, te od domaćih i međunarodnih organizacija koje prate medijske slobode i učestvuju u konsultacijama o zakonodavstvu, ali u domaćem zakonodavnom planiranju i dalje ne postoji stvarni, "EMFA mapirani" paket reformi. Umjesto toga, preovladavaju usitnjene inicijative bez jasne hijerarhije prioriteta i bez koordiniranog plana usklađivanja¹⁴⁹. Sagovornici u istraživanju ukazuju na to da se pojedine medijske inicijative u RS-u mogu tumačiti kao politički pokušaj da se unaprijed postave entitetska rješenja i time ojača kontrola nad medijskom politikom na entitetskom nivou prije eventualnih državnih reformi¹⁵⁰. Takve inicijative ne mogu pravno zamijeniti budući državni okvir u oblastima gdje država usvoji propise, ali parcijalna rješenja primijenjena samo u jednom dijelu zemlje mogu proizvesti institucionalnu fragmentaciju i neujednačenu zaštitu medijskih sloboda i prije sistemskog usklađivanja.

4.2.1. Mjerenje publike i integritet medijskog tržišta

Standardi EMFA koji se odnose na nezavisnost regulatornih i nadzornih aranžmana i na zaštitu medijskog tržišta od političkih intervencija u BiH za sada uglavnom ostaju referenca u analizama i istraživanjima, dok se institucionalna rješenja u praksi često kreću sporije ili proizvode nove blokade. To je posebno vidljivo u oblasti mjerenja publike, jer pouzdani, transparentni i provjerljivi podaci o gledanosti (i šire, o dosegu medijskih sadržaja) predstavljaju temelj funkcioniranja oglašivačkog tržišta, a time i finansijske održivosti medija i tržišnog pluralizma. Upravo zato EMFA uvodi zajednička načela za sisteme mjerenja publike (transparentnost, nepristrasnost, uporedivost, provjerljivost i dr.), te insistira na smanjenju prostora za netransparentne i pristrasne metodologije koje mogu uticati na raspodjelu ekonomskih resursa u medijskom sektoru¹⁵¹.

U BiH je, međutim, pitanje *peoplemetra* postalo primjer kako se "tehničko" pitanje može pretvoriti u institucionalnu polugu sa direktnim ekonomskim posljedicama. Prethodne odluke i podzakonski akti Instituta za mjeriteljstvo doveli su do višemjesečne blokade zvaničnog mjerenja gledanosti TV-stanica i ozbiljne neizvjesnosti na tržištu. Oglašivači bez stabilnih i kredibilnih podataka o rejtingu teže su ugovarali kampanje, a privatni emiteri su ulazili u finansijski rizik. Sud BiH je u decembru 2024. donio presudu

148 Danijel Kovačević, politički savjetnik, Delegacija Evropske unije u BiH, intervju.

149 Maida Čulahović, koordinatorica za razvoj politika, Udruženje "Zašto ne", intervju.

150 Sandra Gojković Arbutina, glavna i odgovorna urednica *Nezavisnih novina*, intervju.

151 Evropski akt o slobodi medija (Uredba (EU) 2024/1083). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32024R1083>

kojom je ukinut sporni Pravilnik o mjerilima gledanosti (*peoplemeter*), po tužbi Nova BH, OBN i BNTV, što je potvrđeno kao važan korektiv nezakonitosti u proceduri i efektima akta¹⁵².

Parlamentarni odgovor u 2025. pokušao je problem vratiti bliže tržišnom i industrijskom modelu u kojem mjerenje publike ne zavisi od jedne državne institucije i njenih pravilnika. Predstavnički dom PSBiH je u aprilu 2025. usvojio izmjene Zakona o mjeriteljstvu po hitnom postupku i uputio ih Domu naroda, uz zahtjev da i Dom naroda razmatra materijal po hitnoj proceduri. Ipak, prema dostupnim izvještajima i praćenju procedure, Dom naroda u posmatranom periodu nije okončao razmatranje, odnosno usvajanje ovih izmjena, pa je pitanje ostalo bez stabilnog, finalnog zakonskog rješenja.¹⁵³

Medijska udruženja¹⁵⁴ upozoravaju na to da je model u kojem državna institucija ima ključnu kontrolu nad mjerenjem publike izuzetno problematičan i suprotan evropskoj praksi, gdje ovakve poslove obično rade nezavisne agencije. U tom smislu, izmjene Zakona o mjeriteljstvu koje bi mjerenje gledanosti izuzele iz režima zakonskog mjeriteljstva i poništile sporne pravilnike Instituta predstavljaju pokušaj da se situacija vrati u okvir koji je bliži standardima EMFA, ali bez šire reforme medijskog zakonodavstva taj potez ostaje parcijalan i nedovoljan da uspostavi održiv model.

Ovaj slučaj je paradigmatičan za način na koji se u BiH rješavaju pitanja važna za medijsku slobodu i tržišni pluralizam. Umjesto da se mjerenje publike sistemski uredi kroz savremeni medijski okvir (koji bi istovremeno adresirao nezavisnost i transparentnost, ulogu industrije, metodologiju i reviziju/audit, te zaštitu tržišta od političkih uticaja u duhu načela EMFA¹⁵⁵), problem se pokušava "krpiti" parcijalnim intervencijama u tehničkom zakonu, pri čemu ni te intervencije ne prolaze glatko cijelu proceduru. Posljedica je propuštena prilika da se uspostavi održiv, profesionalan i politički neutralan sistem mjerenja koji osigurava poštenu konkurenciju među medijima i povjerenje oglašivača, a upravo su to elementi medijskog pluralizma koje EMFA nastoji ojačati na nivou EU, jer bez transparentnih tržišnih mehanizama i provjerljivih podataka ekonomski pritisci lako postaju kanal političkog uticaja.

Medijska udruženja upozoravaju na to da je model u kojem državna institucija ima ključnu kontrolu nad mjerenjem publike izuzetno problematičan i suprotan evropskoj praksi, gdje ovakve poslove obično rade nezavisne agencije.

152 A. H. "Sud BiH presudio u korist medija, ukinut Pravilnik o mjeriteljstvu". N1, 20.12.2024. Pristupljeno: decembar 2025. <https://n1info.ba/vijesti/sud-bih-presudio-u-korist-medija-ukinut-pravilnik-o-mjeriteljstvu>.

153 Harun Dinarević. "Nema mjerenja gledanosti bez izmjena Zakona o mjeriteljstvu". Media.ba, 30.1.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/nema-mjerenja-gledanosti-bez-izmjena-zakona-o-mjeriteljstvu>

154 Nataša Tešanić. "Ties between advertising industry and media rating measuring – impact on media market in BiH" [Veze između reklamne industrije i mjerenja rejtinga medija – uticaj na medijsko tržište u BiH]. Safejournalists, 23.5.2018. Pristupljeno: decembar 2025. <https://safejournalists.net/ties-advertising-industry-media-rating-measuring-impact-media-market-bih/>

155 Evropski akt o medijskim slobodama, član 24. https://www.media-freedom-act.com/Media_Freedom_Act_Article_24_%28Regulation_EU_2024_1083_of_11_April_2024%29.html

4.3. Usklađenost sa Direktivom protiv SLAPP tužbi

Direktiva (EU) 2024/1069 uvodi procesne garancije protiv SLAPP tužbi, od ranog odbacivanja očigledno neosnovanih postupaka, prebacivanja troškova i dosuđivanja odštete žrtvama, do sankcioniranja zloupotrebe suda, s posebnim fokusom na zaštitu novinara, aktivista i medija od moćnih političkih i ekonomskih aktera.¹⁵⁶ U BiH i dalje ne postoji poseban zakon niti procesni mehanizam koji bi prepoznao i tretirao SLAPP tužbe kao poseban problem, niti su donesene izmjene zakona o parničnom postupku ili kleveti koje bi omogućile rano odbacivanje očigledno zloupotrijebljenih tužbi ili sankcije za tužioce koji sud koriste kao instrument pritiska, pa formalno pravo i dalje ne nudi novinarima zaštitu kakvu predviđa nova direktiva EU.¹⁵⁷

Dekriminalizacija klevete

Reformska agenda uvodi jednu mjeru koja je indirektno relevantna i za SLAPP praksu: predviđena je dekriminalizacija klevete, uz obrazloženje da se potencijalno štetne posljedice krivičnog gonjenja uklanjaju tako što se odredbe o kleveti uklanjaju iz krivičnog zakonodavstva, dok se zaštita osigurava kroz građanske postupke.

Reformska agenda, međutim, uvodi jednu mjeru koja je indirektno relevantna i za SLAPP praksu: predviđena je dekriminalizacija klevete, uz obrazloženje da se potencijalno štetne posljedice krivičnog gonjenja uklanjaju tako što se odredbe o kleveti uklanjaju iz krivičnog zakonodavstva, dok se zaštita osigurava kroz građanske postupke. Iako bi takav zaokret (ukoliko bude proveden u predviđenom roku do decembra 2027) uklonio najrepresivniji sloj pritiska u dijelu zemlje gdje je kleveta ponovo kriminalizirana, on sam po sebi ne rješava širi problem SLAPP tužbi u građanskim postupcima niti uvodi procesne filtere ranog odbacivanja zloupotrijebljenih tužbi, kako to zahtijeva Direktiva EU.

Dostupna istraživanja i izvještaji novinarskih organizacija pokazuju da je u BiH već godinama prisutan obrazac parnica koji ima obilježja SLAPP-a a odlikuje ga kontinuirano visok broj tužbi za klevetu protiv novinara i medija, nesrazmjerno visoki odštetni zahtjevi, kao i izrazita neravnoteža moći između političara, kompanija ili javnih funkcionera kao tužilaca i malih redakcija kao tuženih.¹⁵⁸ Analize SLAPP prakse bilježe da su takve tužbe često usmjerene na medije koji izvještavaju o korupciji i zloupotrebama, poput istraživačkih portala i redakcija specijaliziranih za ekonomske i antikorupcijske teme,¹⁵⁹ te da meta postaju i lokalne aktivistkinje u oblastima kao što je zaštita životne sredine,¹⁶⁰ što jasno odgovara tipičnom SLAPP obrascu prema kome

156 Direktiva o zaštiti osoba uključenih u javno djelovanje od očigledno neosnovanih tužbi ili zlonamjernih sudskih postupaka (SLAPP) (Direktiva (EU) 2024/1069). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32024L1069>

157 Ured Vijeća Evrope u Sarajevu. "Zaštita novinara i aktivista od SLAPP-a u Bosni i Hercegovini". Vijeće Evrope, 4.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.coe.int/bs/web/sarajevo/-/protecting-journalists-and-activists-from-slapps-in-bosnia-and-herzegovina>

158 Arman Fazlić. "BiH: SLAPP tužbe sa ciljem cenzure guše slobodu izražavanja i javne kritike". Cenolovka, 24.2.2023. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.cenzolovka.rs/region/bih-slapp-tuzbe-sa-ciljem-cenzure-guse-slobodu-izrazavanja-i-javne-kritike/>

159 Jelena Jevđenić. "SLAPP tužbe protiv portala Capital u BiH – Tuži nas zlatna mladež naših političara". Slobodno.org, 3.4.2024. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.slobodno.org/slapp-tuzbe-protiv-portala-capital-u-bih-tuzi-nas-zlatna-mladez-nasih-politicara/>

160 Zinaida Delilović. "S čim se suočavaju aktivisti u BiH: SLAPP tužbe, narušavanje ugleda, prijetnje, fizički napadi...". Žurnal, 11.12.2024. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.zurnal.info/clanak/slapp-tuzbe-narusavanje-ugleda-prijetnje-fizicki-napadi/27430>

cilj nije dobijanje spora, nego zastrašivanje i finansijsko iscrpljivanje onih koji javno prozivaju moćne aktere.¹⁶¹ Advokat Aleksandar Jokić ovakav obrazac opisuje kao situaciju u kojoj se “tuži zbog istinite priče”, novinar na kraju dokaže da je objavljena informacija tačna, ali izgubi vrijeme na sudu, a u krajnje ekstremnom scenariju za istu vijest može biti podneseno više paralelnih tužbi, što za male redakcije postaje “katastrofa” u resursnom i psihološkom smislu.¹⁶²

S obzirom na standarde Direktive EU, koja zahtijeva mehanizme ranog odbacivanja očigledno neosnovanih ili zloupotrebljivih tužbi, mogućnost prebacivanja troškova na tužioce i procesne garancije za žrtve SLAPP-a, sagovornici ističu da bi i domaće anti-SLAPP mjere morale ići u istom smjeru. U FBiH je u periodu 2023–2025. vođena inicijativa za donošenje posebnog propisa sa anti-SLAPP mehanizmima, kroz Nacrt Zakona o građanskoj inicijativi i zaštiti građana/ki i aktivista/ica FBiH, koji je predviđao mogućnost ranog odbacivanja tužbi koje sud prepozna kao postupke zastrašivanja (SLAPP), posebno u predmetima od javnog interesa.¹⁶³ Nacrt je prethodno usvojen u Predstavničkom domu FBiH, ali nije dobio potrebnu većinu u Domu naroda na sjednici objavljenoj 28. jula 2025. godine.¹⁶⁴ U novembru 2025. godine pokrenuta je i inicijativa koja okuplja medijske radnike i pravnike, s ciljem izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od klevete FBiH, radi usklađivanja sa standardima Evropske unije. Predložene mjere uključuju rano odbijanje očigledno neosnovanih tužbi, prebacivanje tereta dokazivanja na tužioca te sankcije za zloupotrebu prava u slučajevima SLAPP tužbi i dr.¹⁶⁵ Međutim, kleveta je samo mali dio SLAPP tužbi, dok generalno SLAPP može biti i tužba za naknadu štete, kao i tužba za razna prava iz radnog odnosa, odnosno bilo šta kada neko ko nastupa iz ugla moći želi iscrpiti kritičare.¹⁶⁶

U širem kontekstu, u BiH i dalje ne postoji ni minimalan institucionalni okvir koji bi pratio standarde Direktive. Ne postoje jasne smjernice sudovima kako da prepoznaju SLAPP obrasce, a prijedlozi poput ograničavanja visine odšteta ostali su na nivou inicijativa i zagovaračkih preporuka, bez zakonodavnog ishoda. Umjesto da krene u smjeru implementacije standarda iz Direktive EU i preporuka Vijeća Evrope o anti-SLAPP mjerama, prije svega kroz ugradnju procesnih “filtera” u parnične propise (mogućnost ranog odbacivanja očigledno zloupotrijebljenih tužbi, ubrzano postupanje, puna naknada troškova i sankcije za zloupotrebu postupka), uz preciznije standarde javnog interesa u relevantnim materijalnim zakonima, prema sagovornicima u istraživanju, BiH u posljednjoj godini bilježi kretanje u suprotnom smjeru. Parnična kleveta ostaje važan alat pritiska, krivična kleveta u RS-u otvara dodatni front mogućeg krivičnog

161 Gerila.info. “Direktiva protiv SLAPP tužbi u EU i njene implikacije za slobodu medija u Bosni i Hercegovini”. Gerila.info, 15.7.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.gerila.info/direktiva-protiv-slapp-tuzbi-u-eu-i-njene-implikacije-za-slobodu-medija-u-bosni-i-hercegovini/>

162 Aleksandar Jokić, advokat, intervju.

163 Inicijativu je javno zagovarao Aarhus centar u BiH u saradnji s ekološkim organizacijama. Kao “anti-SLAPP” okvir predstavljan je Nacrt Zakona o građanskoj inicijativi i zaštiti građana/ki i aktivista/ica FBiH, uz obrazloženje da omogućava tuženom da traži rano odbacivanje SLAPP tužbe i prebacivanje troškova na tužioca. A. J. “Prvi ANTI-SLAPP zakon u regionu bi mogao da bude donesen u Federaciji BiH”. Mašina.rs, 6.10.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.masina.rs/prvi-anti-slapp-zakon-u-regionu-bi-mogao-da-bude-donesen-u-federaciji-bih/>

164 Aida Trepanić Hebib. “Dom naroda Federacije nije usvojio zakon za rano odbacivanje tužbi za zastrašivanje građana”. Detektor, 28.7.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://detektor.ba/2025/07/28/dom-naroda-federacije-nije-usvojio-zakon-za-rano-odbacivanje-tuzbi-za-zastrasivanje-gradjana/>

165 Inicijativu zagovara Udruženje za promociju medijskih sloboda, kritičko i istraživačko novinarstvo (SKIN) i Valterportal, Maja Bejlajac. “Okrugli sto medija, NVO predstavnika Parlamenta BiH: Valter pokrenuo zakonsku inicijativu protiv SLAPP tužbi”. Valterportal.ba, 26.11.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://valterportal.ba/okrugli-sto-medija-nvo-i-predstavnika-parlamenta-fbih-valter-pokrenuo-zakonsku-inicijativu-protiv-slapp-tuzbi/>

166 Aleksandar Jokić, advokat, intervju.

progona, a nijedan nivo vlasti nije uspostavio kompenzatorne mehanizme zaštite novinara i drugih učesnika u javnoj debati. Bosna i Hercegovina “ne ide ka liberalizaciji, nego u kontra smjeru”, dok se novi zakoni donose pod izgovorom sigurnosti, a u praksi služe ukidanju sloboda i prava.¹⁶⁷

4.4. Usklađenost Zakona o zaštiti ličnih podataka BiH sa GDPR-om

Novi Zakon o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine¹⁶⁸, koji je objavljen u februaru 2025. godine a počeo se primjenjivati u oktobru, predstavlja jedan od rijetkih primjera sistemskog propisa iz oblasti komunikacija i informacija koji je u značajnoj mjeri modeliran prema pravilima EU.

Normativno usklađivanje sa GDPR-om vidi se u samoj strukturi i standardima koje zakon preuzima: načela obrade, pravni osnovi, obaveze kontrolora i obrađivača, proširena prava nosilaca podataka, jači zahtjevi za sigurnost obrade, procjene uticaja (DPIA) i obaveze prijavljivanja povreda podataka. Naprimjer, Zakon predviđa procjenu uticaja obrade u slučajevima kada obrada može proizvesti visok rizik po prava i slobode pojedinca, kao i obavezu prijave povrede ličnih podataka nadležnom organu u roku od 72 sata nakon saznanja za povredu (u režimu koji se odnosi na nadležne organe). Također, uvedene su obaveze i standardi vezani za službenika za zaštitu ličnih podataka (DPO), uključujući uslove imenovanja, status i zadatke.

**Zakon uvodi visoke
raspone kazni,
uključujući do**

**40
miliona KM**

ili

4%

**ukupnog godišnjeg
prometa na svjetskom
nivou (zavisno šta je više)
za najteže povrede.**

Posebno relevantno za praksu (i za medijski sektor) jeste da Zakon uvodi visoke raspone kazni, uključujući do 40.000.000 KM ili do 4% ukupnog godišnjeg prometa na svjetskom nivou (zavisno šta je više) za najteže povrede, što je model koji direktno korespondira sa GDPR-ovom logikom odvrćajućih sankcija.

Za medije je najosjetljiviji dio usklađenosti upravo balans između privatnosti i slobode izražavanja, odnosno informiranja. GDPR izričito zahtijeva da države članice zakonom “pomire” zaštitu podataka sa slobodom izražavanja, uključujući obradu u novinarske svrhe (član 85) te obradu i objavu ličnih podataka u dokumentima radi javnog pristupa službenim dokumentima (član 86)¹⁶⁹. Bosanskohercegovački zakon uvodi sličan koncept kroz odredbe o slobodi izražavanja i informiranja, uključujući i obradu “isključivo u novinarske svrhe”, ali to rješenje veže za primjenu “posebnih propisa” koji trebaju urediti izuzetke i ograničenja. U istom duhu, Zakon tretira i odnos s pravilima o javnom pristupu službenim dokumentima, također kroz upućivanje na posebne propise. U kontekstu medijskih sloboda, ovo je dvostruko važno. Pozitivno je što se uopće normira potreba balansa (u skladu sa standardom GDPR-a), ali pravna sigurnost zavisi od toga da li i kako će “posebni propisi” i prateće smjernice precizirati izuzetke, postupke i test javnog interesa kako zaštita

¹⁶⁷ Ibid.

¹⁶⁸ Zakon o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine, <https://www.paragraf.ba/propisi/bih/novi-zakon-o-zastiti-licnih-podataka.html>

¹⁶⁹ General Data Protection Regulation, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32016R0679>

podataka ne bi postala instrument ograničavanja istraživačkog novinarstva ili pristupa informacijama od javnog značaja¹⁷⁰.

U analizi za Mediacentar, pravnik Nasir Muftić upozorava na to da u kontekstu BiH postoji rizik da Zakon o zaštiti ličnih podataka, ukoliko ne sadrži jasno i precizno uređen novinarski izuzetak, postane novi mehanizam za pokretanje SLAPP postupaka. Dodatni problem predstavljaju postojeće nejasnoće u vezi s nadležnošću za donošenje posebnog propisa, njegovom pravnom snagom, kao i načinom postupanja u periodu dok takav propis ne bude usvojen.¹⁷¹

Novi zakon o zaštiti podataka djeluje kao propis koji će se preliti na medijsku praksu i digitalno okruženje u kontekstu obrade podataka o pretplatnicima, članovima, donatorima, posjetiocima (*analytics*), prijavama i komentarima, kao i obrade osjetljivih podataka u istraživačkim pričama. To otvara nekoliko konkretnih obaveza i rizika. Prije svega, mapiranje i pravni osnov obrade (npr. legitimni interes, ugovor, zakonska obaveza), uz transparentnost prema korisnicima i jasne politike privatnosti. Zatim, organizacione i tehničke mjere zaštite, jer se sigurnosni incidenti i curenja podataka strogo sankcioniraju. Također, upravljanje zahtjevima nosilaca podataka (pristup, ispravka, brisanje), uz posebnu osjetljivost u novinarskom kontekstu. GDPR insistira na tome da se pojmovi povezani sa slobodom izražavanja (uključujući novinarstvo) tumače široko, upravo radi zaštite demokratske funkcije medija¹⁷².

U odnosu na standarde EU, suštinska "provjera" usklađenosti neće biti samo u tekstu Zakona, nego i u praksi: kako će se balansirati prava na privatnost sa javnim interesom, kako će regulator i institucije tumačiti izuzetke, te da li će zaštita podataka biti korištena kao proceduralni pritisak na novinare (npr. kroz prekomjerne zahtjeve, pritužbe i sporove), umjesto kao legitimna zaštita građana¹⁷³.

170 Bayer i saradnici. "Strategic Lawsuits Against Public Participation (SLAPP) in the European Union" (EU-CITIZEN, 2023). https://commission.europa.eu/system/files/2022-04/slapp_comparative_study_0.pdf

171 Nasir Muftić. "Novinarski izuzetak i zaštita ličnih podataka: Opasnost u detaljima", Media.ba, 6.1.2025. Pristupljeno: januar 2025. <https://media.ba/bs/mediametar/novinarski-izuzetak-u-zakonu-o-zastiti-licnih-podataka-opasnost-je-u-detaljima>

172 Slučaj C-345/17, Sergejs Buivids v Datu valsts inspekcija, EU:C:2019:122, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=210766&doclang=EN>

173 Melinda Rucz. "SLAPPED by the GDPR: protecting public interest journalism in the face of GDPR-based strategic litigation against public participation" [SLAPP tužbe putem GDPR-a: zaštita novinarstva u javnom interesu u suočavanju sa strateškim parnicama protiv javnog učešća zasnovanim na GDPR-u]. *Journal of Media Law*, 14(2), 2022. Pristupljeno: decembar 2025. https://pure.uva.nl/ws/files/123444962/SLAPPED_by_the_GDPR_protecting_public_interest_journalism_in_the_face_of_GDPR_based_strategic_litigation_against_public_participation.pdf

5.

Zaključna razmatranja i preporuke

U 2025. godini stanje u oblasti slobode izražavanja i medijskih sloboda u Bosni i Hercegovini nije se poboljšalo. BiH ne stagnira, nego se u mnogim segmentima kreće unazad: od nekadašnjeg narativa “zakoni su dobri, implementacija je slaba” stiglo se do stanja u kojem su i zakoni postali regresivni ili zastarjeli, a implementacija selektivna i podložna političkim interesima.

Promjene su i dalje spore, parcijalne i nedovoljno usklađene i povezane, uz jasan kontinuitet trendova naglašenih i u prethodnoj studiji: ključne preporuke Evropske komisije se godinama ponavljaju bez vidljivog političkog dogovora i operativnog pomaka, prije svega potreba za efikasnim procesuiranjem prijetnji i nasilja nad novinarima i medijskim radnicima, stabilizacijom i finansijskom održivošću javnog RTV-sistema, donošenjem zakona o transparentnosti medijskog vlasništva, te dekriminalizacijom klevete u cijeloj zemlji.

Najveći regresivni pomak i dalje je kriminalizacija klevete u Republici Srpskoj, uz širenje obrasca pravnog pritiska koji ne ostaje samo na kleveti: u 2025. se nastavlja trend korištenja krivičnog i prekršajnog prava na način koji može proizvesti zastrašujući efekat na istraživačko novinarstvo i javnu debatu. Paralelno, i kada se pojedine inicijative formalno povuku ili budu ukinute, retorički okvir stigmatizacije i “stranog uticaja” ostaje prisutan, stvarajući trajniji zastrašujući efekat i prelijevajući se na druge politike i najave u medijskom sektoru.

U posmatranom periodu dodatno zabrinjavaju signali institucionalizacije kontrole sadržaja kroz politički definirane inicijative, poput najave formiranja odjeljenja za borbu protiv dezinformacija u okviru Vlade Republike Srpske, u diskursu koji potencijalno širi prostor da se kritičko izvještavanje kvalificira kao štetno ili negativno. Istovremeno, kapaciteti i nezavisnost ključnih institucija ostaju dio strukturnog problema, uključujući činjenicu da Regulatorna agencija za komunikacije, prema nalazima Evropske komisije, još uvijek nema punu političku i finansijsku nezavisnost.

Ipak, evidentni su i ograničeni institucionalni pomaci u segmentu zaštite novinara kroz uspostavljanje i rad kontakt-tačaka i određenih evidencija, ali ukupna slika ostaje neujednačena i parcijalna, zavisna od kapaciteta i prakse institucije do institucije. Zbirno posmatrano, nalazi ukazuju da su prioriteti i obaveze prema EU prepoznati kroz Reformsku agendu, te da postoje inicijalni mehanizmi, ali se politička volja da se oni pretoče u usklađeno i efektivno zakonodavstvo i praksu i dalje pokazuje kao ključna prepreka napretku.

Preporuke:

1. Usvajanje prioriternih zakona i harmonizacija s okvirom EU

a. *Dekriminalizacija klevete u Republici Srpskoj*: ukloniti odredbe o kleveti iz krivičnog zakonodavstva i osigurati da se zaštita ugleda ostvaruje građanskopravnim putem, uz standard javnog interesa, proporcionalne sankcije i zaštitu legitimnog novinarskog izvještavanja.

b. *Zakon o elektronskim komunikacijama i Zakon o elektronskim medijima*: finalizirati nacрте, objaviti ih i provesti javne konsultacije uz učešće stručne zajednice, medija i civilnog društva; osigurati usklađenost s relevantnim okvirom EU i jasno definirane nadležnosti i mehanizme koordinacije.

c. *Transparentnost medijskog vlasništva*: ubrzati izradu i usvajanje zakona koji osigurava javno dostupne i pretražive podatke o direktnim/indirektnim i krajnjim stvarnim vlasnicima, uz obavezu redovnog ažuriranja i proporcionalne sankcije; normativno ga uskladiti i proceduralno koordinirati s procesima izrade/usvajanja Zakona o elektronskim komunikacijama i Zakona o elektronskim medijima (posebno u dijelu nadležnosti), bez odlaganja donošenja transparentnosti kao samostalnog prioriternog koraka; uključiti i transparentnost javnog oglašavanja i drugih oblika javnog finansiranja medija.

d. *Javni RTV-sistem*: usvojiti novi zakon o javnom RTV-sistemu na nivou BiH, potpuno popuniti upravljačka tijela javnih emitera, riješiti dugovanja entitetskih emitera prema BHRT-u i uspostaviti održiv sistem naplate RTV-takse, uz garancije uredničke nezavisnosti i depolitiziranog upravljanja.

e. *Zaštita ličnih podataka i novinarski izuzeci*: donijeti podzakonske akte/smjernice koje jasno, ujednačeno i provedivo uređuju obradu podataka u novinarske svrhe (izuzeci, testovi nužnosti i proporcionalnosti, proceduralne garancije) kako se zakon ne bi pretvarao u alat za pritisak na medije.

f. *Zaštita zviždača*: ojačati i ujednačiti okvir zaštite zviždača kroz minimalni standard na državnom nivou, u skladu s EU *acquis*, uz usklađivanje propisa na drugim nivoima vlasti; pri tome uvažiti da se određeni oblici zaštite već ostvaruju i kroz druge državne propise (npr. zaštita javnog interesa), ali da je potreban jasniji i praktično primjenjiv mehanizam koji direktno podržava otkrivanje nepravilnosti i time jača istraživačko novinarstvo.

2. Digitalni prostor i online mediji: koregulacija umjesto parcijalnih zabrana

a. *Okvir za online medije kroz koregulaciju*: razviti kombinaciju samoregulacije i koregulacije uz proceduralne garancije (transparentni kriteriji, pravo na žalbu, nezavisan nadzor) umjesto parcijalnih rješenja fokusiranih na "štetan sadržaj". U samoregulaciju sistematski uključiti Vijeće za štampu i online medije u Bosni i Hercegovini i medijska udruženja; izbjegavati široke i neodređene kategorije koje otvaraju prostor za selektivno tumačenje.

3. Zaštita novinara: evidencija, postupanje i odgovornost institucija

a. Prijetnje i nasilje nad novinarima: osigurati transparentno i efikasno evidentiranje i praćenje slučajeva u policiji i tužilaštvima (ujednačeni protokoli, kontakt-tačke, koordinirana statistika).

b. Procesne garancije protiv strateških tužbi (anti-SLAPP standard): ugraditi ih prvenstveno u zakone o parničnom postupku (FBiH/RS/BD) kroz mehanizme ranog odbacivanja očigledno zloupotrijebljenih tužbi, pravila o troškovima i zaštitu javnog interesa u postupcima koji pogađaju novinare i učesnike javne debate.

4. Strateški okvir reformi: medijska strategija i akcioni plan

a. Strateški, a ne parcijalni pristup reformama: izraditi medijsku strategiju i akcioni plan koji povezuju zakonodavne reforme, digitalni prostor, reformu javnog RTV- sistema, zaštitu novinara i pristup informacijama, uz jasne ciljeve, rokove i mjerljive indikatore, kako bi se smanjila fragmentacija i osigurala provedba.

5. Pristup informacijama

a. Unaprijediti pristup informacijama na svim nivoima: standardizirati postupanje po zahtjevima i primjenu testa javnog interesa, te uspostaviti centralnu tačku/portal za institucije BiH; jačati proaktivno objavljivanje (budžeti, ugovori, javne nabavke, subvencije, odluke). Žalbena tijela i inspekcije gdje postoje trebaju osigurati djelotvornu kontrolu (rokovi, zakonitost izuzetaka, izvršenje odluka i sankcioniranje nepostupanja).

6. Novinarski izuzetak u zaštiti ličnih podataka

a. Unaprijediti pravnu sigurnost za medije i novinare u oblasti zaštite ličnih podataka: jasno urediti novinarski izuzetak unutar Zakona o zaštiti ličnih podataka kroz izmjene ili dopune na nivou Parlamentarne skupštine BiH.

7. Uključivanje javnosti i zaustavljanje restriktivnih inicijativa

a. Transparentan i inkluzivan proces izrade zakona: objavljivati nacрте, obrazloženja i analize uticaja, te voditi javno dostupnu "matricu komentara" (prihvaćeno/odbijeno uz obrazloženje).

b. Ne pokretati restriktivne prijedloge i osigurati ostvarivanje sloboda: svaku novu inicijativu koja zadire u slobodu izražavanja, okupljanja i udruživanja, kao i medije obrazložiti kroz legitiman cilj, nužnost i proporcionalnost, uz garancije protiv zloupotrebe (jasne definicije, nadzor, žalba, transparentnost); posebno izbjegavati propise o dezinformacijama/štetnom sadržaju zasnovane na širokim i neodređenim kategorijama.

8. Kapaciteti Regulatorne agencije za komunikacije

a. Ojačati kapacitete Agencije: osigurati stabilno i predvidivo finansiranje, kadrovsko i tehničko jačanje, te transparentnije donošenje podzakonskih akata (nacrti, obrazloženja, konsultacije), uz osiguranje političke i finansijske neovisnosti.

Literatura

Analize i analitički članci

- A.H. "Sud BiH presudio u korist medija, ukinut Pravilnik o mjeriteljstvu". N1, 20.12.2024. Pristupljeno: decembar 2025. <https://n1info.ba/vijesti/sud-bih-presudio-u-korist-medija-ukinut-pravilnik-o-mjeriteljstvu>.
- A.J. "Prvi ANTI-SLAPP zakon u regionu bi mogao da bude donesen u Federaciji BiH". Mašina.rs, 6.10.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.masina.rs/prvi-anti-slapp-zakon-u-regionu-bi-mogao-da-bude-donesen-u-federaciji-bih/>
- ANEM. "Negativne ocene i zamerke: Šta piše u izveštaju EK o napretku Srbije u delu o medijima". ANEM, 4.11.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://anem.org.rs/sr/strane/negativne-ocene-i-zamerke-sta-pise-u-izvestaju-ek-o-napretku-srbije-u-delu-o-medijima>
- Banisar, David. "Defining Journalism: International Standards" [Definiranje novinarstva: međunarodni standardi]. Vijeće Evrope, 2023. <https://rm.coe.int/tp-david-banisar-definition-of-journalist-2023-en/1680b3f15b>
- MCOOnline. "Federalni parlament usvojio izmjene Krivičnog zakona FBiH". Media.ba, 29.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/federalni-parlament-usvojio-izmjene-krivicnog-zakona-fbih>
- Bayer i saradnici. "Strategic Lawsuits Against Public Participation (SLAPP) in the European Union". EU-CITIZEN, 2023. Pristupljeno: decembar 2025. https://commission.europa.eu/system/files/2022-04/slapp_comparative_study_0.pdf
- BHRT. "Prva presuda Okružnog privrednog suda u Banjaluci u korist BHRT-a". BHRT, 31.12.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.bhrt.ba/prva-prvostepena-presuda-okru%C5%BEnog-privrednog-suda-u-banja-luci-u-korist-bhrt-a>
- Bjelajac, Maja. "Okrugli sto medija, NVO i predstavnika Parlamenta FBiH: Valter pokrenuo zakonsku inicijativu protiv SLAPP tužbi". Valterportal.ba, 26.11.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://valterportal.ba/okrugli-sto-medija-nvo-i-predstavnika-parlamenta-fbih-valter-pokrenuo-zakonsku-inicijativu-protiv-slapp-tuzbi/>
- Çalı, Başak. "Does the remedy jurisprudence of the European Court of Human Rights do enough for media freedom?" [Da li sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava u pogledu pravnih lijekova pruža dovoljnu zaštitu slobodi medija?], u: Andreotti, O., *Journalism at Risk* [Novinarstvo pod prijetnjom], Vijeće Evrope, 2015.
- Capital. "Potpuna kontrola interneta u Srpskoj uz kineski softver, rusku praksu i izraelski trening". Capital, 13.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://capital.ba/potpuna-kontrola-interneta-u-srpskoj-uz-kineski-softver-rusku-praksu-i-izraelski-trening/>
- Centar za istraživačko novinarstvo (CIN). "Kleveta krivično djelo u Republici Srpskoj". CIN, 20.7.2023. Pristupljeno: decembar 2025. <https://cin.ba/kleveta-krivico-djelo-u-republici-srpskoj/>
- Dinarević, Harun. "Nema mjerenja gledanosti bez izmjena Zakona o mjeriteljstvu". Media.ba, 30.1.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/nema-mjerenja-gledanosti-bez-izmjena-zakona-o-mjeriteljstvu>
- Džihana, Amer i Anida Sokol. "Lokalni mediji i društvene mreže u izornoj kampanji – Lokalni izbori 2024. godine". Mediacentar Sarajevo, 2025. https://media.ba/sites/default/files/lokalni_mediji_i_drustvene_mreze_u_izornoj_kampanji_-_web_final.pdf

- Džihana, Amer. "Istraživanje o radnim uslovima i pravima novinara/zakonski okvir i upravljanje lokalnim medijima u BiH". Udruženje "BH novinari", 2021. <https://bhnovinari.ba/wp-content/uploads/2021/02/RADNA-PRAVA-FINALNI-IZVJESTAJ-BH-novinari.pdf>
- Đelilović, Zinaida. "S čim se suočavaju aktivisti u BiH: SLAPP tužbe, narušavanje ugleda, prijetnje, fizički napadi...". Žurnal, 11.12.2024. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.zurnal.info/clanak/slapp-tuzbe-narusavanje-ugleda-prijetnje-fizicki-napadi/27430>
- Egelhofer, Jana Laura. i Sophie Lecheler. "Fake news as a two-dimensional phenomenon" [Lažne vijesti kao dvodimenzionalni fenomen]. *Annals of the International Communication Association*, 43(2), 2019. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23808985.2019.1602782#d1e180>
- Euronews. "Zakon o medijima (ne)potreban: Želja za uređenim sistemom i strah od represije". Euronews, 7.6.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://euronews.ba/bosna-i-hercegovina/aktuelno/25494/zakon-o-medijima-nepotreban-zelja-za-uredenim-sistemom-i-strah-od-represije>
- Euronews. "Zakon o medijima u RS-u treba da razdvoji žito od kukolja, ali strah od represije postoji". Euronews, 11.1.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://euronews.ba/bosna-i-hercegovina/drustvo/8029/zakon-o-medijima-u-rs-treba-da-razdvoji-zito-od-kukolja-ali-strah-od-represije-postoji>
- Fazlić, Arman. "BiH: SLAPP tužbe sa ciljem cenzure guše slobodu izražavanja i javne kritike". Cenzolovka, 24.2.2023. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.cenzolovka.rs/region/bih-slapp-tuzbe-sa-ciljem-cenzure-guse-slobodu-izrazavanja-i-javne-kritike/>
- Fazlić, Arman. "Izrada medijskih zakona u BiH: Registar medija ključni izazov". Media.ba, 24.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin/izrada-medijskih-zakona-u-bih-registar-medija-kljucni-izazov>
- Fukelj, Selma. "Povučen sporni član Krivičnog zakona FBiH". Media.ba, 8.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/povucen-sporni-clan-krivicnog-zakona-fbih-ali-odredbe-su-i-dalje-nejasne>
- Gerila.info. "Direktiva protiv SLAPP tužbi u EU i njene implikacije za slobodu medija u Bosni i Hercegovini". Gerila.info, 15.7.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.gerila.info/direktiva-protiv-slapp-tuzbi-u-eu-i-njene-implikacije-za-slobodu-medija-u-bosni-i-hercegovini/>
- Hodžić, Enes. "Predstavljene kontakt-tačke u tužilaštvima i policiji za sigurnost novinara u BiH". Detektor.ba, 8.6.2024. Pristupljeno: decembar 2025. <https://detektor.ba/2024/07/08/predstavljene-kontakt-tacke-u-tuzilastvima-i-policiji-za-sigurnost-novinara-u-bih/>
- Jevđenić, Jelena. "SLAPP tužbe protiv portala Capital u BiH – Tuži nas zlatna mladež naših političara". Slobodno.org, 3.4.2024. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.slobodno.org/slapp-tuzbe-protiv-portala-capital-u-bih-tuzi-nas-zlatna-mladez-nasih-politicara/>
- Katana, Gordana. "Novi oblik kontrole nad medijima: Distopija u Republici Srpskoj postaje realnost". Media.ba, 24.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/novi-oblik-kontrole-medija-distopija-u-republici-srpskoj-postaje-realnost>
- Kevin, Deirdre i Asja Rokša-Zubčević. "Ko-regulacija štetnog sadržaja na internetu: Studija". Vijeće Evrope, 2022. <https://rm.coe.int/co-regulation-of-harmful-content-online-study-bhs/1680adeee3>
- Kisin Zagajac, Jovana. "Pravna analiza hapšenja Miljanović Zubac: Upozorenje za slobodu medija". Media.ba, 18.8.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://mail.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/pravna-analiza-hapsenja-miljanovic-zubac-upozorenje-za-slobodu-medija>

- Koalicija za slobodu izražavanja i moderaciju sadržaja u BiH. "Inicijativa za pokretanje aktivnosti na izradi strateškog okvira za usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa Aktom o digitalnim uslugama Evropske unije". ksimsbih.org, 11.4.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://ksimsbih.org/inicijativa-za-pokretanje-aktivnosti-na-izradi-strateskog-okvira-zauskldjivanje-domaceg-zakonodavstva-sa-aktom-o-digitalnim-uslugama-evropske-unije/>
- Kostić, Bojana, i Ana Toskić Cvetinović, *Towards a Feasible Implementation of the Digital Services Act in the Western Balkans* [Prema izvodljivoj implementaciji Akta o digitalnim uslugama na Zapadnom Balkanu]. Partners Serbia, 2024. <https://www.partners-serbia.org/public/news/dsa-wb-new.pdf>
- Krstojević, Radoš. "Dodik: Srpska da formira odjeljenje za borbu protiv dezinformacija i laži". Nezavisne, 11.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.nezavisne.com/novosti/bih/Dodik-Srpska-da-formira-odjeljenje-za-borbu-protiv-dezinformacija-i-lazi/926808>
- MCOOnline Redakcija. "Privedena novinarka Nataša Miljanović Zubac". Media.ba, 8.8.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/privedena-novinarka-natasa-miljanovic-zubac>
- MCOOnline Redakcija. "Urednik portala Drina Media saslušan u policiji, reagovali BH novinari". Media.ba, 18.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/urednik-portala-drina-media-saslusan-u-policiji-reagovali-bh-novinari>
- MCOOnline Redakcija. "Usvojen 'zakon o stranim agentima' u RS-u". Media.ba, 28.2.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/usvojen-zakon-o-stranim-agentima-u-rs-u>
- MCOOnline Redakcija. "Vrhovni sud RS: RTRS nezakonito zadržavao sredstva od RTV-takse". Media.ba, 31.7.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/vijesti-i-dogadaji-vijesti/vrhovni-sud-rs-rtrs-nezakonito-zadrzavao-sredstva-od-rtv-takse>
- Nadaždin-Defterdarević, Mirjana. "Normativni okvir prava na informiranje u BiH", u: M. Halilović i A. Džihana, *Medijsko pravo u BiH*, Internews, Sarajevo, 2012. Pristupljeno: decembar 2025.
- Muftić, Nasir. "Novinarski izuzetak i zaštita ličnih podataka: Opasnost u detaljima". Media.ba, 6.1.2025. Pristupljeno: januar 2025. <https://media.ba/bs/mediametar/novinarski-izuzetak-u-zakonu-o-zastiti-licnih-podataka-opasnost-je-u-detaljima>
- N1BiH. "Određen jednomjesečni pritvor Amiru Pašiću Faći". N1, 24.10.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://n1info.ba/vijesti/odredjen-jednomjesečni-pritvor-amiru-pasicu-faci/>
- Popović, Maja. "Prokišnjavanje, dugovi, nezadovoljstvo radnika i nebriga političara za BHRT". Media.ba, 24.11.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-novinarstvo/prokisnjavanje-dugovi-nezadovoljstvo-radnika-i-nebriga-politicara-za-bhrt>
- Rucz, Melinda. "SLAPped by the GDPR: protecting public interest journalism in the face of GDPR-based strategic litigation against public participation". *Journal of Media Law*, 14(2), 2022. Pristupljeno: decembar 2025. https://pure.uva.nl/ws/files/123444962/SLAPped_by_the_GDPR_protecting_public_interest_journalism_in_the_face_of_GDPR_based_strategic_litigation_against_public_participation.pdf
- Jovanović, Nataša. "Indikatori nivoa slobode medija i Indeks sigurnosti novinara - BiH". Nataša Jovanović. Safejournalists, 2023. <https://safejournalists.net/wp-content/uploads/2025/08/Izvjestaj.pdf>

- Sekerez, Kristina. "Kada će biti formirano Odjeljenje za borbu protiv dezinformacija i laži?", ATV, 6.10.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://atvbl.rs/lat/vijesti/republika-srpska/kada-ce-bit-formirano-odjeljenje-za-borbu-protiv-dezinformacija-i-lazi/2177457>
- Sokol, Anida i Lejla Gačanica. "Zaštita medijskih sloboda u Bosni i Hercegovini: Koraci ka evropskoj integraciji". Mediacentar Sarajevo, 2025. Pristupljeno: decembar 2025. https://media.ba/sites/default/files/zastita_medijskih_sloboda_u_bih_-_web_pages_1.pdf
- Tešanović, Nataša. "Ties between advertising industry and media rating measuring – impact on media market in BiH" [Veze između reklamne industrije i mjerenja rejtinga medija – uticaj na medijsko tržište u BiH]. Safejournalists, 23.5.2018. Pristupljeno: decembar 2025. <https://safejournalists.net/ties-advertising-industry-media-rating-measuring-impact-media-market-bih/>
- TIBiH. "TIBiH apeluje na Skupštinu Brčko distrikta: Omogućiti javnu raspravu o novom Zakonu o slobodi pristupa informacijama". TIBiH, 3.6.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://ti-bih.org/ti-bih-apeluje-na-skupstinu-brcko-distrikta-omoguciti-javnu-raspravu-o-novom-zakonu-o-slobodi-pristupa-infomracijama/>
- TIBiH. "TIBiH o novom Zakonu o slobodi pristupa informacijama Brčko distrikta: Nedopustivo je građanima uskraćivati pravo na žalbu". TIBiH, 21.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. https://ti-bih.org/wp-content/uploads/2025/05/Press-rls_21.05.25_.pdf
- TIBiH. "Коментари на Нацрт закона о посебном регистру и јавности рада непрофитних организација". TIBiH, 2023. Pristupljeno: decembar 2025. <https://ti-bih.org/wp-content/uploads/2023/09/НАЦРТ-Закона-о-посебном-регистру-и-јавности-рада-непрофитних-организација-КОМЕНТАРИ.pdf>
- Tomić, Slađan. "Jedna taksa, tri servisa, bezbroj problema: Kako riješiti krizu javnog RTV-sistema u BiH". Media.ba, 17.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.media.ba/bs/magazin-medijska-politika-regulativa/jedna-taksa-tri-servisa-bezbroj-problema-kako-rijesiti-krizu>
- Trepanić Hebib, Aida. "Dom naroda Federacije nije usvojio zakon za rano odbacivanje tužbi za zastrašivanje građana". Detektor.ba, 28.7.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://detektor.ba/2025/07/28/dom-naroda-federacije-nije-usvojio-zakon-za-rano-odbacivanje-tuzbi-za-zastrasivanje-gradjana/>
- Trepanić Hebib, Aida. "Nedosljedna praksa i novi zakon ograničavaju pravo na informacije u BiH". Detektor, 29.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://detektor.ba/2025/09/29/nedosljedna-praksa-i-novi-zakon-ogranicavaju-pravo-na-informacije-u-bih/>
- Udruženje "BH novinari". "MFRR i SafeJournalists mreža osuđuju usvajanje zakona o stranim agentima u Republici Srpskoj". Udruženje "BH novinari", 5.3.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://bhnovinari.ba/bs/2025/03/05/mfrr-i-safejournalists-mreza-osudjuju-usvajanje-zakona-o-stranim-agentima-u-republici-srpskoj/>
- Udruženje "BH novinari". "Općina Kakanj i lokalna policija guše slobodu izražavanja". Udruženje "BH novinari", 27.8.2025. Pristupljeno: novembar 2025. <https://bhnovinari.ba/bs/2025/08/27/bh-novinari-opcina-kakanj-i-lokalna-policija-guse-slobodu-izrazavanja/>
- Vaša prava BiH. "Trendovi kršenja prava novinara i mehanizmi pravne zaštite u Bosni i Hercegovini". Vaša prava BiH, decembar 2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://medijska-prava.vasaprava.org/2025/12/02/trendovi-krsenja-prava-novinara-i-mehanizmi-pravne-zastiteu-bosni-i-hercegovini/>
- Vujatović, Đorđe. "Sačuvati izvor uprkos pritiscima". Media.ba, 28.2.2023. Pristupljeno: decembar 2025. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/sacuvati-izvor-uprkos-pritiscima>

- Vujatović, Đorđe. "Zakon o medijima u RS-u, novi udar na medije". Media.ba, 30.10.2023. Pristupljeno: decembar 2025. <https://media.ba/bs/magazin-novinarstvo/novi-zakon-o-medijima-u-rs-u-jos-jedan-udar-na-medijske-slobode>

Obavještenja i zapisnici

- Centar za edukaciju sudija i javnih tužilaca u RS-u. "Seminar za kontakt-tačke za sigurnost novinara u BiH". rs.cest.gov.ba, 23.4.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://rs.cest.gov.ba/event/seminar-za-kontakt-tacke-za-sigurnost-novinara-u-bih/>
- Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH. "Kampanja Vijeća Evrope za sigurnost novinara 'Novinari su važni'". n.d. <https://www.mhrr.gov.ba/ljudska-prava/default.aspx?id=12529&langTag=bs-BA>
- Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine. "Forto: Nacrtom Zakona o elektronskim medijima predviđena obaveza javnog impresuma". Ministarstvo komunikacija i prometa BiH, 28.10.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.mkt.gov.ba/publication/read/forto-nacrtom-zakona-o-elektronskim-medijima-predvidjena-obaveza-javnog-impresuma?pagelid=48>
- Portal pravosuđa Bosne i Hercegovine. "Podaci o predmetima iz TCMS-a u kojima su novinari oštećena strana – 2024. godina". n.d. <https://pravosudje.ba/vstvfo/B/10001/kategorije-vijesti/122916/122939/123078>
- Regulatorna agencija za komunikacije. "Održana 8. redovna sjednica Vijeća Regulatorne agencije za komunikacije". RAK, 31.7.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://rak.ba/bs-Latn-BA/news/14797>
- Udruženje "BH novinari". "Mehanizmi zaštite novinara u praksi u fokusu radionice u Zenici". Udruženje "BH novinari", 6.11.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://bhnovinari.ba/bs/2025/11/06/mehanizmi-zastite-novinara-u-praksi-u-fokusu-radionice-u-zenici/>
- Ured Vijeća Evrope u Sarajevu. "Zaštita novinara i aktivista od SLAPP-a u Bosni i Hercegovini". Vijeće Evrope, 4.9.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.coe.int/bs/web/sarajevo/-/protecting-journalists-and-activists-from-slapps-in-bosnia-and-herzegovina>
- Ustavni sud Bosne i Hercegovine. "158. plenarna sjednica – dosadašnji tok zasjedanja". 29.5.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.ustavnisud.ba/bs/158-plenarna-sjednica-dosadasnji-tok-zasjedanja>
- Ustavni sud Bosne i Hercegovine. "Vanredna plenarna sjednica". 7.3.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.ustavnisud.ba/bs/vanredna-plenarna-sjednica-2549>

Izveštaji i politički dokumenti

- European Court of Human Rights. Guide on Article 10 of the European Convention on Human Rights. [Vodič za član 10 EKLJP-a]. Vijeće Evrope, n.d. <https://rm.coe.int/guide-on-article-10-freedom-of-expression-eng/native/1680ad61d6>
- Evropska komisija. ANNEX III – Reform Agenda Bosnia and Herzegovina [Aneks III – Reformska agenda Bosne i Hercegovine]. Evropska komisija, 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/08927cfb-a165-4bba-adf5-f694d8ec123f_en?filename=BiH%203.0%20Reform%20Agenda.PDF

- Evropska komisija. Bosnia and Herzegovina Report 2025 [Izveštaj o napretku Bosne i Hercegovine iz 2025]. Evropska komisija, 2025. https://enlargement.ec.europa.eu/bosnia-and-herzegovina-report-2025_en
- Evropska komisija. Commission Opinion on Bosnia and Herzegovina's application for membership of the European Union [Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji]. Evropska komisija, 2019. <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2019-05/20190529-bosnia-and-herzegovina-opinion.pdf>
- Ministarstvo komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine. "Izveštaj o provođenju Srednjoročnog plana rada za 2024. godinu, na osnovu usvojenog Srednjoročnog programa rada Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za period od 2024. do 2026. godine". n.d. <https://www.mkt.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=94035fa2-1813-4e70-bb7c-6cb63f66ce06&lang=bs>
- OSCE. International Standards and Comparative National Approaches to Countering Disinformation in the Context of Freedom of the Media [Međunarodni standardi i komparativni državni pristupi suzbijanju dezinformacija u kontekstu slobode medija]. OSCE, 2019. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.osce.org/sites/default/files/f/documents/2/1/424451.pdf>
- Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH. Godišnji izvještaj za 2024. godinu. VSTVBiH, 2024. https://parlamentfbih.gov.ba/v2/userfiles/file/Materijali%20u%20proceduri_2025/1048-25_Godišnji_izvjestaj_VSTV_BiH.pdf
- OHCHR. "A/HRC/47/25: Disinformation and freedom of opinion and expression – Report" [A/HRC/47/25: Dezinformacije i sloboda mišljenja i izražavanja – Izveštaj]. OHCHR, 2021. <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc4725-disinformation-and-freedom-opinion-and-expression-report>

Izjave međunarodnih organizacija

- Evropska komisija. "Commission proposes to open EU accession negotiations with Bosnia and Herzegovina and updates on progress made by Ukraine and Moldova" [Evropska komisija predlaže otvaranje pristupnih pregovora EU s Bosnom i Hercegovinom te donosi ažurirane informacije o napretku Ukrajine i Moldavije]. Evropska komisija, 12.3.2024. https://enlargement.ec.europa.eu/news/commission-proposes-open-eu-accession-negotiations-bosnia-and-herzegovina-and-updates-progress-made-2024-03-12_en
- OSCE. "Republika Srpska's new NGO law raises serious concerns over human rights protection, OSCE Human Rights Director and Media Freedom Representative say" [Novi zakon o nevladinim organizacijama u Republici Srpskoj izaziva ozbiljne zabrinutosti u pogledu zaštite ljudskih prava, navode direktorica za ljudska prava i predstavnik za slobodu medija OSCE-a]. OSCE, 28.2.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.osce.org/odihr/586530>

Zakoni i konvencije

- Evropska konvencija o ljudskim pravima. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_bos
- Zakon o javnom informisanju i medijima Republike Srbije. <https://pravno-informacioni-sistem.rs/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2023/92/2/reg>

Zakoni i pravila u BiH

- Krivični zakonik Republike Srpske. <https://www.paragraf.ba/propisi/republika-srpska/krivicni-zakon-republike-srpske.html>
- Nacrt Zakona o slobodi pristupa informacijama u Brčko distriktu. <https://vlada.bdcentral.net/content/DownloadAttachment/?id=1a88d42e-2a1a-48eb-ba07-3acb37d27996&langTag=bs>
- Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnom informiranju USK. https://vladausk.ba/v4/files/media/pdf/623a026240d084.03943493_Prijedlog%20Zakona%20o%20izmjenama%20i%20dopunama%20Zakona%20o%20javnom%20informiranju.pdf
- Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima USK. https://vladausk.ba/v4/files/media/pdf/65e05a70c0a4d1.05256390_Policijski%20sluzbenici%202024.pdf
- Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine. [https://parlamentfbih.gov.ba/v2/userfiles/file/Usvojeni%20materijali_2025/Krivi%C4%87ni_zakon_izmjene_BOS\(1\).pdf](https://parlamentfbih.gov.ba/v2/userfiles/file/Usvojeni%20materijali_2025/Krivi%C4%87ni_zakon_izmjene_BOS(1).pdf)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o policijskim službenicima HNK. <https://muphmk.ba/wp-content/uploads/2025/09/zakon-o-izmjenama-i-dopunama-zakona-o-policijskim-sluzbenicima-HNK-SN-12-25.pdf>
- Zakon o zaštiti ličnih podataka Bosne i Hercegovine. <https://www.paragraf.ba/propisi/bih/novi-zakon-o-zastiti-licnih-podataka.html>

Odluke i presude

- Slučaj C-345/17, Sergejs Buivids v. Datu valsts inspekcija, EU:C:2019:122. <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=210766&doclang=EN>
- Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Odluka o dopustivosti i meritumu u predmetu broj AP-4567, 27.3.2025. Pristupljeno: decembar 2025. <https://www.ustavnisud.ba/uploads/odluke/AP-4567-23-1440166.pdf>
- Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Odluka o ustavnosti i meritumu u predmetu broj U-21-23, 18.1.2024. https://www.ustavnisud.ba/uploads/odluke/_sr/U-21-23-1401076.pdf

Zakoni Evropske unije

- Akt o digitalnim uslugama (Uredba (EU) 2022/2065). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj/eng>
- Direktiva o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Direktiva (EU) 2024/1385). https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401385
- Direktiva o zaštiti osoba uključenih u javno djelovanje od očigledno neosnovanih tužbi ili zlonamjernih sudskih postupaka (SLAPP) (Direktiva (EU) 2024/1069). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32024L1069>

- Evropski akt o slobodi medija (Uredba (EU) 2024/1083). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32024R1083>
- General Data Protection Regulation (Uredba (EU) 2016/679). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX%3A32016R0679>

Intervjui i odgovori mailom

- Adis Husić, tužilac u Zeničko-dobojskom kantonu, intervju.
- Adnan Murselović, viši stručni saradnik za informiranje; web-urednik, odgovor Vlade Brčko distrikta BiH, 6.11.2025.
- Aleksandar Jokić, advokat, intervju.
- Anesa Sarić, službenica za informiranje – portparol, Okružno javno tužilaštvo Istočno Sarajevo, informacije za period do 30.11.2025, 12.12.2025. odgovor mailom.
- Azra Maslo, rukovoditeljica Sektora za programske sadržaje i prigovore, i Amela Odošević, pomoćnica direktora za emitiranje, Regulatorna agencija za komunikacije, intervju.
- Danijel Kovačević, politički savjetnik, Delegacija Evropske unije u BiH, intervju.
- Direkcija za evropske integracije, odgovor e-mailom.
- Kosa Zotović, službenica za informiranje, Okružno javno tužilaštvo Trebinje, informacije za period do 30.11.2025, 12.12.2025. i 15.1.2025. (dopuna odgovora).
- Lejla Babović, rukovoditeljica Odjela međunarodnih poslova, BHRT, intervju.
- Maida Čulahović, koordinatorica za razvoj politika, Udruženje “Zašto ne”, intervju.
- Maja Đaković-Vidović, rukovoditeljica odnosa s javnošću, Okružno javno tužilaštvo Banja Luka, 16.12.2025.
- Milan Malivojević, službenik za informiranje – portparol, Okružno javno tužilaštvo Bijeljina, informacije za period do 15.12.2023, 16.12.2025.
- Milanka Sudžum, šefica Odsjeka za komunikacije, Ministarstvo komunikacija i transporta BiH, intervju.
- Mirna Miljanović, načelnica Odjeljenja za odnose s javnošću, MUP Republike Srpske, intervju.
- Okružno javno tužilaštvo Prijedor, odgovor, 26.12.2025.
- Sandra Gojković Arbutina, glavna i odgovorna urednica *Nezavisnih novina*, intervju. Slobodanka Lukić, službenica za informiranje, Okružno javno tužilaštvo Dobož, informacije za period do 12.12.2025, 12.12.2025.

O autorima

Lamija Kovačević je istraživačica u Mediacentru Sarajevo, gdje piše članke, analize, izvještaje i *policy* dokumente te koordinira istraživačke procese. Diplomirala je političke nauke i međunarodne odnose, sa specijalizacijom iz diplomatije i međunarodnog prava, na Univerzitetu SSST, te magistrirala ljudska prava i demokratiju na Univerzitetu u Sarajevu i Univerzitetu u Bolonji. Nagrađivana je za akademski uspjeh. Autorica je istraživanja na teme medija, dinamike konflikta u digitalnoj sferi, marginaliziranih narativa u vanjskopolićkom diskursu i dr.

Mladen Bubonjić je profesor na Nezavisnom univerzitetu Banja Luka i jedan od osnivaća portala Gerila.info. Bavi se istraživaćkim i analitićkim radom u oblasti medija, digitalnih prava i komunikacija, s fokusom na *online* sigurnost, govor mržnje, medijske narative i uticaj informaciono-komunikacijskih tehnologija na društvo. U prethodnom periodu radio je kao nastavnik na Banja Luka College of Communications, a angažiran je i kao istraživać/autor na projektima koji se tiću jaćanja medijske nezavisnosti i izvještavanja o digitalnim pravima i slobodama u regionu. Doktorirao je na Fakultetu politićkih nauka Univerziteta u Beogradu u oblasti studija kulture i medija, gdje je završio i master studije komunikologije, a osnovne studije žurnalistike završio je na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci. Ućestvovao je na brojnim konferencijama i studijskim posjetama iz oblasti novinarstva i medija, uključujući i programe posvećene konstruktivnom i istraživaćkom novinarstvu. Autor je više naućnih i stručnih radova i publikacija, uključujući analize medijskog izvještavanja i studije o digitalnoj kulturi, životnim stilovima mladih i medijskim narativima u Bosni i Hercegovini.

REFORME
ZA INTEGRITET MEDIJA
I SLOBODU GOVORA